

MINISTERIE VAN DEFENSIE
LANDMACHTSTAF

CORRESPONDENTIE - ADRES: POSTBUS 90711, 2509 LS 's-GRAVENHAGE

Dit stuk mag niet worden vermenigvuldigd da met toestemming van

Hfd Afd INL/VEIL

Net-minute

Exnr.

45

Afdeling ~~SECRET~~ INL/VEIL
Thérèse Schwartzstraat 15
Telefoon: 070 - 73 5735 ~~243320~~ tsl

Men wordt verzocht bij beantwoording datum en nummer van deze brief nauwkeurig te vermelden

Aan

zie verzendlijst

bijlagen:

uw brief van

uw kenmerk

ons nummer

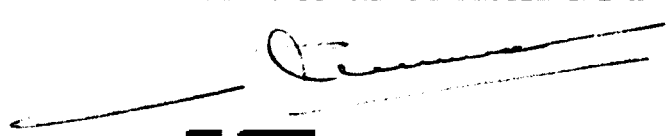
6753/C/Geh

onderwerp: Maandoverzicht mei 1982.

's-Gravenhage, **17 JUNI 1982**

1. Hierbij bied ik U het in de verzendlijst aangegeven aantal exemplaren van het Maandoverzicht over mei 1982 aan.
2. Dit overzicht werd samengesteld door de Sectie Inlichtingen van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van mijn Staf. Ten aanzien van de inhoud moge ik korthedshalve naar de samenvatting verwijzen.

DE CHEF LANDMACHTSTAF
VOOR DEZE
HET HOOFD VAN DE SECTIE INL A

Luitenant-kolonel

Verzendlijst behorende bij brief CLAS nr. 6753/C/Geh van 17 Juni 1962

	<u>ex.nr</u> <u>brief</u>	<u>ex.nr</u> <u>bijlage</u>
Minister van Defensie	1	OPV 55 10/2/82
<u>d.t.v.:</u> SG	2	2
CS (L) IGK	③ PV 11	③
C-1 Lk	4	4 t/m 6
NTC	5	7
C-COKL	6	8
Dir HKS	7	9
Gouv KMA	8	10
C-SMID	9	11 en 12
IGDKL	10	13
C-CVKL	11	14
Defat Bonn	12	15
Lamat Londen	13	16
Lamat Washington	14	17
Lalumet Parijs	15	18
Defat Ankara	⑩ PVL 7.	⑩ PV Lanat 7
Defat Damascus	17	20
Lamarlumet Jakarta	18	21
Defat Belgrado	⑪ PV kamet 3	⑪ PV kamet 3
Defat Warschau	20	23
Defat Oslo	21	24
Defat Ottawa	22	25
Defat Athene	23	26
Afd Grensveiligheid KMar	24	27
<u>i.a.a.:</u>		
Stasdef [redacted]	25	28
Stasdef mr [redacted]	26	29
CDS	27	30 en 31 (waarvan één ex bestemd voor HPM)
DGM	28	32
DGEF	29	33
DPKL	30	34
DMKL-T	31	35
(NL)Senior National Officer NORTHAG	32	36
Intell Div AFCENT t.a.v. lkol [redacted]	33	37
NMR Neth SHAPE t.a.v. maj [redacted]	34	38
Vz CVIN	⑫ PV 16	⑫
MinBuZa/DAV	36	40
MinBuZa/DEU	37	41
CLS/LUID	38	42
CMS/MARID	39	43
<u>intern:</u>		
PCLAS - SC(O) - SC(P)	40	44
Sie AZ	41	45
OPN	⑬ PV 11	⑬ PV 11
PL	43	47
INLA	44	48 t/m 66
Archief	45	67

**MINISTERIE VAN DEFENSIE
LANDMAGHTSTAF
AFD INLN VEIL**

MAANDOVERZICHT

**mei
1982**

SUPINTREP

MAANDOVERZICHT

MEI 1982

De achter de evaluatie geplaatste letters hebben uitsluitend betrekking op interne verwerking en zijn derhalve voor de geadresseerden niet van belang.

INHOUDSOPGAVE

	<u>blz:</u>
<u>SAMENVATTING</u>	1
<u>DEEL I: OOST EUROPA</u>	
<u>Hoofdstuk A: Politiek</u>	
1. <u>Sovjet-Unie</u>	
a. Mutaties in partijtop/KGB	2-5
b. Zesde Leger Partijconferentie	6-7
c. Pacifisme en Dienstplicht	7-9
d. Wapenbeheersingsthema's in rede Brezhnev voor 19e Komsomol congres	10-11
2. <u>Roemenië</u>	
Omvangrijke wijzigingen in de leiding	12-15
3. <u>Joegoslavië</u>	
a. Sovjet-Joegoslavische betrekkingen	16-18
b. Binnenlandse veiligheid	18-20
c. Strijdkrachten	20-22
<u>Hoofdstuk B: Economie</u>	
1. <u>Sovjet-Unie</u>	
Groeiende belangstelling in Sovjet pers voor Hongaarse hervormingskoers	23-24
2. Vietnamese gastarbeiders in de Sovjet-Unie	25-26
3. Uitbreiding productie-capaciteit T-72 tank	27
<u>Hoofdstuk C: Militair</u>	
1. <u>Activiteiten Landstrijdkrachten</u>	
a. Warschaupakt	28
b. Sovjet-Unie	28-29
c. Tsjechoslowakije	29
<u>DEEL II: MIDDEN-OOSTEN</u>	
1. Libanon	30-33
2. Egypte	34-35
3. Noord-/Zuid-Jemen	36-40
<u>DEEL III: AZIE-VERRE OOSTEN</u>	
1. <u>Afghanistan</u>	
a. DDR-Afghaans Vriendschapsverdrag	41-42
b. Militaire/Veiligheidssituatie	42-43
c. Binnenlandse Politieke Ontwikkelingen	43-44

	<u>blz:</u>
d. Buitenlandse Politieke Ontwikkelingen	44-45
2. <u>China</u>	
Defensie-uitgaven 1982	46
3. <u>Laos</u>	
Het 3e Partijcongres	47

SAMENVATTING

1. Oost-Europa

In de Sovjet partijtop zijn enkele wijzigingen aangebracht, die vermoedelijk van belang zijn ten aanzien van een toekomstige opvolging van partijleider Brezhnev.

Tevens werd in de verslagperiode de zesde (sinds 1917) conferentie van secretarissen van partij-organisaties van de strijdkrachten gehouden. Op deze conferentie werd nog eens benadrukt dat het defensie-potentieel moet worden versterkt.

In Roemenië vonden weer omvangrijke wijzigingen plaats in de leiding.

Met betrekking tot de Warschaupakt landstrijdkrachten zijn geen bijzondere activiteiten te vermelden.

2. Midden-Oosten / Afrika

De situatie in het Midden-Oosten blijft onverminderd explosief; van een eenheid is nog steeds geen sprake.

3. Verre-Oosten / Azië

De banden tussen diverse Warschaupaktlanden en Afghanistan worden steeds nauwer aangehaald.

In China zijn de defensie-uitgaven in de begroting-1982 met 6% verhoogd.

DEEL I : OOST EUROPAHoofdstuk A : Politiek1. Sovjet Uniea. Mutaties in de partijtop/KGB

Tijdens een plenaire zitting van het Centraal Comité van de CPSU werd op 24 mei de 67-jarige KGB-Voorzitter en Politbureaulid [REDACTED] benoemd tot partijsecretaris. Tevens werd de 57-jarige partijsecretaris (voor de zware industrie) Dolgikh benoemd tot kandidaatlid van het Politbureau. Voorts werd een tweetal kandidaatleden van het Centraal Comité bevorderd tot leden. Het betreft de onlangs benoemde vakbondsvoorzitter [REDACTED] en de "lijfarts" van Brezhnev en andere Sovjet prominenten, [REDACTED]. Deze is Plv Minister voor de Openbare Gezondheidszorg en Directeur-generaal van het Cardiologisch Wetenschappelijk Centrum van de Sovjet Academie van Wetenschappen. Tenslotte werd op 26 mei de vervanging van [REDACTED] als KGB Voorzitter door [REDACTED] bekendgemaakt. (B-2) (W)

Commentaar: De benoeming van [REDACTED] tot partijsecretaris komt niet geheel onverwacht (zie MO 3/82).

Zijn benoeming komt neer op de voorziening in de vacature in het Secretariaat die is ontstaan door de dood van "partij-ideoloog" [REDACTED] in januari 1982. Dit betekent evenwel niet zonder meer dat [REDACTED] diens taken volledig zal overnemen, temeer daar een deel van [REDACTED] taken inmiddels door partijsecretaris/Politbureaulid [REDACTED] werd overgenomen of waargenomen. Gelet op [REDACTED] carrièreverloop in de Komsomol-jeugdbeweging (1936-1940), partij-organisatie (1940-1953), buitenlandse dienst (1953-1957), als CC-afdelingshoofd (1957-1967) en partijsecretaris (1962-1967) voor de betrekkingen met de partijen van de broederlanden, tenslotte sinds 1967 als KGB-Voorzitter, lijkt een rol als partijsecretaris voor de ideologie, buitenlandse betrekkingen en bepaalde organisatorische vraagstukken als opvolger van [REDACTED] beslist niet uitgesloten. Het zijn ook deze thema's waaraan zijn belangrijkste niet op de KGB betrekking hebbende redes en artikelen gewijd waren.

Omdat naar verwachting de opvolger van Algemeen Secretaris (=partijleider) Brezhnev uit de kring van de, nu vier, partijsecretarissen/Politbureauleden afkomstig zal zijn, brengt [REDACTED] nieuwe functie met zich mee dat zijn uitgangspositie in de opvolgingskwestie is versterkt. De benoeming houdt daarom waarschijnlijk ook een tegenslag in voor [REDACTED] die tot dusver over de beste papieren leek te beschikken. Niet uitgesloten is evenwel dat [REDACTED] benoeming een stap is in de vorming van een leidend drie- of viermanschap dat na Brezhnev's vertrek de leiding over de Sovjet-Unie op zich zal nemen. In deze constellatie zou voor zowel [REDACTED] als [REDACTED] een vooraanstaande rol kunnen zijn weggelegd. Niettemin dringen zich parallellen op met de situatie in 1964, toen Brezhnev kort na zijn terugkeer in het Secretariaat over de rug van [REDACTED] ge-doodverfde opvolger tot 1e Secretaris (later Algemeen Secretaris) benoemd werd. Ongeacht welke rol [REDACTED] zich zal weten te verwerven lijkt zijn benoeming te duiden op een voortzetting van het huidige krachtige beleid vis-à-vis interne opposenten, op voortzetting van het huidige beleid ten opzichte van het Westen en mogelijk op versterkte nadruk op de eenheid van de socialistische landen.

Met betrekking tot het nieuwe Politbureau-kandidaatlid Dolgikh kan worden opgemerkt dat hij na een korte periode als Politruk in het Rode Leger (1941-1943) een opleiding volgde tot Metaal- en Mijnbouwkundig Ingenieur, vervolgens tot 1969 in die branche een aantal belangrijke leidinggevende functies bekleedde en eerst sinds 1969 een duidelijke partijcarrière volgt. In zijn industriële periode werd hij als zeer bekwaam manager beschouwd en daarvoor ook onderscheiden. Mede door zijn toenmalige wijze van optreden wordt hij op het bestuurlijke vlak als "progressief", dat wil zeggen hervormingsgezind, beschouwd. Dit kan van betekenis worden in het licht van de sterk verslechterde

economische situatie. Sinds 1972 is hij partijsecretaris en daarnaast sinds 1976 ook Hoofd van de CC-Afdeling voor de Zware Industrie. Als partijsecretaris heeft hij waarschijnlijk sinds 1979 tevens verantwoordelijkheden op het vlak van de defensie-industriële sector. Zijn benoeming tot Politbureaukandidaat houdt mogelijk in, dat hij voorbestemd is partijsecretaris/Politbureaulid [REDACTED] als hoogste partijverantwoordelijke voor de industriële sector op te volgen, maar kan evenwel ook gezien worden als voorbereiding op een toekomstige functie als Voorzitter van de Ministerraad als opvolger van het nu 77-jarige Politbureaulid [REDACTED]. Zijn aanvankelijke benoeming in een belangrijke partijfunctie als partijleider in [REDACTED] wordt toegedicht aan partijleider Brezhnev, weshalve zijn benoeming tot Politbureaukandidaat zou kunnen duiden op een verdere positieverzwakking van [REDACTED].

Wat betreft de benoeming van de nieuwe CC-leden houdt die van [REDACTED] verband met diens recente benoeming tot Voorzitter van de Centrale Vakbondsraad, dat wil zeggen Vakbondsleider. Deze benoeming is in overeenstemming met de gangbare praktijk sinds het ontslag van de toenmalige vakbondsleider [REDACTED] als Politbureaulid in april 1975. De bevordering van [REDACTED] tot CC-lid is minder gebruikelijk omdat deze niet wordt gerechtvaardigd door zijn functie als Plv Minister voor de Openbare Gezondheidszorg. Doorslaggevend was daarom waarschijnlijk zijn rol als "lijfarts" van partijleider Brezhnev en andere vooraanstaande partijfunctionarissen. Mogelijk speelt evenwel ook een rol dat hij door de Sovjet leiders naar voren is geschoven als Sovjet woordvoerder in de beweging van medici tegen de kernbewapening. Door zijn CC-lidmaatschap wordt zijn stem internationaal gezaghebbender gemaakt, waarmede onderstreept wordt dat de Sovjet leiders proberen deze beweging voor eigen doeleinden aan te wenden zoals dit ook bij de "Generaals voor de Vrede" gebeurt. Overigens zou deze benoeming daarmede passen in een vorig jaar tijdens het 26e Partijcongres waarneembare ontwikkeling waarbij diverse "wetenschappelijke functionarissen" die

een belangrijke rol spelen in de Sovjet ontspannings- en vredespropaganda in de centrale partij-organen werden opgenomen of bevorderd. De meest in het oog springende naam in deze context is die van de Directeur van het Instituut voor de Verenigde Staten en Canada van de Sovjet Academie van Wetenschappen, [REDACTED] die, zich verschuilend achter diverse titels en functies, regelmatig in het Westen, waaronder Nederland, optreedt.

Met betrekking tot de benoeming van een nieuwe KGB-Voorzitter, dat wil zeggen Hoofd van de Staatsveiligheidsdienst, kan gesteld worden dat deze niet oververwacht kwam ná de benoeming van [REDACTED] tot partijsecretaris, omdat hier sprake was van onvereenigbare functies.

De persoon van de opvolger was wel een verrassing (zie MO 3/82) omdat hier duidelijk sprake is van het passeren van de twee onlangs benoemde 1e Plv KGB-Voorzitters [REDACTED] en [REDACTED]. Dit is des te opmerkelijker omdat T [REDACTED] evenals ex-KGB-Voorzitter [REDACTED] de rang van legergeneraal heeft, terwijl de nieuwe KGB-Voorzitter [REDACTED] slechts kolonel-generaal is. Naar verwachting zal hij daarom spoedig tot legergeneraal worden bevorderd. Het passeren van [REDACTED] heeft waarschijnlijk te maken met diens hoge leeftijd (75). In tegenstelling tot [REDACTED] die primair een partijfunctionaris is, wordt de nieuwe KGB-Voorzitter beschouwd als carrière-veiligheidsfunctionaris en hij zou gespecialiseerd zijn in contraspionage-werk. Hij is Ukraïner en was sinds 1970 Hoofd van de Ukraïense KGB. Qualitate qua maakt(e) hij daardoor deel uit van het Bureau van de Ukraïense CP, maar hij maakt, in tegenstelling tot zijn twee eerste plaatsvervangers die beiden CC-lid zijn, (nog) geen deel uit van één der centrale partij-organen. Waarschijnlijk komt hierin echter bij de eerstvolgende CC-zitting verandering. Gelet op zijn herkomst is zijn benoeming mogelijk te relateren aan de "[REDACTED]-Clan" rond partijleider Brezhnev.

b. Zesde Leger Partijconferentie

Op 11 mei begon in Moskou de zesde "Conferentie van secretarissen van partij-organisaties van de strijdkrachten". Deze was op 12 november 1981 voor het eerst aangekondigd in een rede van het Hoofd van het Politiek Hoofddirectoraat van de Sovjet Strijdkrachten, Irjen [REDACTED], voor de Zuidelijke Groep van Strijdkrachten in Hongarije. De voorgaande conferenties vonden plaats in 1925, 1928, 1931, mei 1960 en maart 1973 in periodes van belangrijke militair-politieke ontwikkelingen en/of ingrijpende veranderingen in het internationale vlak.

In een door partijsecretaris/politbureaulid [REDACTED] voorgelezen boodschap van het CC (en i.h.b. van partijleider/president Brezhnev) aan de conferentieleden verklaarde deze het volgende: "De Communistische Partij en de regering van de Sovjet-Unie zijn van mening dat de voornaamste taak er nu in bestaat met alle middelen het defensie-potentieel te versterken en de waakzaamheid van de Sovjet burgers te verhogen". De noodzaak daartoe is, volgens Brezhnev, ontstaan door de "agressiviteit van het imperialisme...", waarbij hij wees op de de laatste tijd "opmerkelijk verslechterde internationale situatie". Volgens Brezhnev "proberen de VS en het NAVO-blok het bestaande machtsevenwicht in hun voordeel te veranderen en militaire superioriteit over de Sovjet-Unie en haar bondgenoten te verwerven". Voorts wees hij uitdrukkelijk op de samenwerking met de socialistische broederlanden.

Bij de opening van de conferentie zei Minister van Defensie MSU [REDACTED] dat "het een onvergeeflijke fout zou zijn het reële gevaar te onderschatten dat van de imperialistische krachten uitgaat" en hij wees daarbij op de gecompliceerdheid van de huidige internationale situatie. Twee dagen eerder had hij al ter gelegenheid van de Dag van de Overwinning (op de Duitsers) verklaard dat "de Sovjet-Unie nooit zal toelaten dat het nu bestaande machtsevenwicht verstoord wordt. De les van de Grote Vaderlandse Oorlog (=2e Wereldoorlog) is een ernstige waarschuwing aan de liefhebbers van oorlogsavonturen". Ook hij noemde uitdrukkelijk de samenwerking met de bondgenoten. (B-2) (W)

Commentaar: Uit de Sovjet media en redevoeringen van belangrijke partijfunctionarissen valt een toenemende bezorgdheid over de internationale ontwikkelingen af te lezen.

Waar vorig jaar slechts sprake was van een complexe situatie, is Brezhnev's uitspraak over een "opmerkelijk verslechterde situatie" indicatief te noemen voor die bezorgdheid. Gelet op Brezhnev's woorden hangt deze zesde Leger-Partijconferentie waarschijnlijk nauw samen met de huidige Oost-Westverhouding, waarbij zowel Brezhnev's als [REDACTED]'s woorden inzake de defensie-inspanning weining openingen lijken te bieden voor een hernieuwde toenadering. Opvallend is dat beiden uitdrukkelijk de bondgenootschappelijke samenwerking hebben genoemd, geplaatst tegen de achtergrond dat de eerste aankondiging van de conferentie in één van de broederlanden plaatsvond. Dit lijkt de eind vorig jaar geuite veronderstelling te steunen dat de politieke en militaire samenwerking in het Warschaupakt één van de twee hoofdthema's van de conferentie zou vormen. Naast de verslechterde internationale situatie in de Oost-West relatie spelen hierbij de ontwikkelingen binnen het "Oostblok" waarschijnlijk een belangrijke rol. Aangetekend moet evenwel worden dat de beschikbare informatie over de conferentie nog zeer onvolledig is en dat deze conclusies derhalve een voorlopig karakter hebben.

[REDACTED]

c. Pacifisme en Dienstplicht

Nadat in februari 1982 Sovjet 1e Plv Minister van Defensie en Chef van de Generale Staf MSU [REDACTED] zich in een brochure tegen pacifisme bij de Sovjet jeugd had gekeerd (zie MO 2/82), is dit thema nu ook genoemd in redevoeringen. Zo werd tijdens het 32e Congres van de Communistische Jeugdbeweging (KOMSOMOL) van de Sovjet republiek Georgië begin april gewezen op de "extreem pacifistische en men kan zelfs zeggen zorgeloze houding van sommige jongeren" ten aanzien van de militaire dienst. In deze context werd tevens gewezen op onvoldoende kennis van de Russische taal bij vele recruten en op het feit dat Georgië haar plancijfers voor adspirant-officieren voor slechts 25% had gehaald.

Het Hoofd van het Politiek Hoofddirectoraat van de Sovjet Strijdkrachten, Lrgen [REDACTED], ging tijdens het 19e KOMSOMOL-Congres op unie-niveau op 19 mei eveneens in op het pacifisme.

[REDACTED]

Hij oefende scherpe kritiek op tekenen van pacifisme en gebrek aan discipline bij jonge recruten voor de strijdkrachten en verklaarde onder meer dat jonge mannen nu en dan lichamelijk noch ideologisch geschikt bleken om hun land te verdedigen. Voorts stelde hij dat af en toe "jonge mensen die bij het leger komen elementen vertonen van politieke naïveteit, pacifisme en een zorgeloze houding tegenover de dreiging die van onze klassevijanden uitgaat".

In deze context bekritiseerde hij tevens de leiders van de jeugd, die volgens hem falen in de voorbereiding van de jongeren op hun militaire dienstplicht.

Gelet op het verband dat in februari 1982 door MSU [REDACTED] gelegd werd tussen pacifistische elementen en het ontbreken van oorlogservaring bij de Sovjet jeugd is ook de rede van partijleider Brezhnev voor het KOMSOMOL-congres, op 18 mei, van belang. Hij stelde namelijk dat "vrede niet een geschenk is dat uit de lucht komt vallen", maar dat "behoud en versterking van de vrede elke dag moeilijke strijd vereist. Het is het geluk van jullie jonge mensen in vredesomstandigheden op te groeien en te leven zonder de ontberingen van de oorlog te moeten doormaken. Men moet deze verworvenheid op waarde schatten en behouden". (B-2) (W)

Commentaar: Hoewel de omvang van de pacifistische stromingen/tendenzen door de sprekers als beperkt werd voorgesteld, vormt het feit dat het thema nu tijdens KOMSOMOL-Congressen opnieuw aan de orde is gesteld, een aanwijzing dat dit probleem de Sovjet leiding kennelijk zorgen baart. Hieraan liggen twee facetten ten grondslag, namelijk enerzijds dat het verschijnsel onderstreept dat de officiële ideologie weinig weerklank vindt en anderzijds dat de aanmoediging van Westerse vredesbewegingen en het lanceren van "vredesprogramma's" die primair op het Westerse publiek gericht zijn óók in eigen land een vruchtbare voedingsbodem vinden. Met andere woorden de Sovjet leiding wordt geconfronteerd met de tweeslachtigheid van haar eigen beleid. De kritiek op de jeugdleiders en op de lichamelijke gesteldheid van recruten duidt er voorts op dat het premilitaire onderricht op scholen, bij de KOMSOMOL, DOSAAF, sportorganisaties en dergelijke te wensen overlaat.

De uitlatingen in Georgië tenslotte, kunnen een aanwijzing zijn dat tenminste in deze Sovjet republiek ook nationalistische elementen een rol spelen bij de houding ten aanzien van de militaire dienst en de werkelijke dienstplichtvervulling. Het is echter niet uitgesloten dat de geringe werving van Georgische officierskandidaten wellicht mede een gevolg is van tekortschietende kennis van de Russische taal die het voldoen aan de normen voor toelating tot de opleidingsinstituten wellicht onmogelijk maken. Dit zou dan op haar beurt weer kunnen wijzen op tekortkomingen in het Sovjet onderwijssysteem. Al met al werd nóch tijdens de 6e Leger Partijconferentie, nóch tijdens genoemde KOMSOMOL-Congressen ondanks lovende geluiden, over het geheel genomen een erg rooskleurig beeld geschetst ten aanzien van de opstelling van de Sovjet jeugd. Ook informatie uit andere republieken lijkt in deze richting te tenderen. Mogelijk impliceert dit dat men eindelijk bereid is een aantal realiteiten onder ogen te zien, zij het dat in het verleden natuurlijk wel vaker verstrekkende kritiek geuit is zonder dat dat tot reële beleidswijzigingen aanleiding gaf.

De wijze waarop nu een aantal facetten van de Sovjet samenleving bekritiseerd wordt is echter ongebruikelijk en vormt mogelijk een afspiegeling van pessimistische toekomstverwachtingen.

d. Wapenbeheersingsthema's in Brezhnev's rede voor het 19e Komsomol congres

De rede van president Brezhnev op 18 mei voor het 19e Komsomol-congres stond niet in de laatste plaats in het teken van de al geruime tijd aan de gang zijnde slag met de Verenigde Staten voor wat betreft initiatieven voor wapenbeheersingsonderhandelingen. Vooral de eind vorig jaar begonnen onderhandelingen te Genève inzake INF en de binnenkort beginnende zgn. "Strategic Arms Reduction Talks" (START) staan hierbij centraal.

Over INF zei Brezhnev dat de Sovjet-Unie al begonnen was met de reductie van een "beduidend aantal" middenafstandsraketten. In zijn rede op 16 maart had Brezhnev dit nog afhankelijk gesteld van de ontwikkeling in de internationale situatie, die echter blijkens b.v. een boodschap op 11 mei van de Sovjet partijleider aan de 6e Leger-Partijconferentie "in de afgelopen tijd opmerkelijk is verslechterd". Voorts zei hij, dat geen raketten "additioneel daar gestationeerd zullen worden waar zowel de BRD als ook andere Westeuropese landen binnen hun bereik zouden liggen" en dat de door de Sovjet-Unie ondernomen "eenzijdige bevrozing" ook voorziet in "de beëindiging van de bouw van lanceerinrichtingen voor zulke raketten". Zowel dit woordgebruik als de tot dusver in de Sovjet-Unie waargenomen parktijk houden waarschijnlijk in dat geen nieuwe SS-20 raketten en bases/lanceerinrichtingen zullen worden opgesteld, maar dat nu nog in aanbouw zijnde SS-20 bases de eerstkomende maanden wel operationeel zullen worden.

Brezhnev verwierp de mogelijkheid de "in het Oostelijk deel van de ons land gestationeerde raketten" bij het huidige INF-overleg te betrekken. Met een duidelijke hint dat hiermee China werd bedoeld, zei Brezhnev, dat de Sovjet-Unie geen bezwaar heeft tegen afzonderlijke onderhandelingen hierover.

President Reagan's recente voorstellen ter hervatting van de onderhandelingen over de strategische bewapening werden door Brezhnev een stap in de goede richting genoemd, daaraan toevoegend dat de Sovjet-Unie "steeds voor een wezenlijke reductie" hiervan is geweest. Voor het overige heeft "de Amerikaanse positie een absoluut eenzijdig karakter", dat voortkomt uit de wens van Washington om die soorten bewapening buiten de onderhandelingen te houden die op dit moment "bijzonder intensief" worden ontwikkeld.

Voorts zei Brezhnev dat in de onderhandelingen "al het positieve bewaard moet blijven dat vroeger bereikt werd" en sprak hij zich uit voor het verbieden of zoveel mogelijk beperken van nieuwe soorten strategische wapens en voor een kwantitatieve bevrozing van de strategische bewapening bij het begin van de onderhandelingen. De Sovjet bereidheid, niet langer alleen over beperking maar nu ook over reducties te onderhandelen en meer nog het bevrozingsvoorstel, sluiten aan bij veranderde opvattingen in de publieke opinie en het Congres van de Verenigde Staten.

De opmerking over "het bewaren van het vroeger bereikte positieve" doet vermoeden dat de Sovjet-Unie op zijn minst sterke twijfels heeft over de nieuwe Amerikaanse onderhandelingsconceptie. Immers als de Sovjet-Unie deze zou volgen zou dat neerkomen op het accepteren van een uitwisseling van data en van verificatieprocedures in een mate en omvang waartegen Moskou zich tot dusver in diverse wapenbeheersingsfora altijd heeft gekeerd. Daarnaast wordt in Brezhnev's rede de wens weerspiegeld om potentiële wapentechnologische voordelen bij de tegenpartij zo snel mogelijk bij verdrag te neutraliseren. Ook is het bekende Sovjet procédé te onderkennen om daar waar eigen voordeel bestaat (op het land gestationeerde ICBM's) pariteit te postuleren en op basis daarvan een bevrozing van het wederzijds bestaande potentieel voor te stellen. In het aprilnummer van "Novoye Vremya" wordt van dit laatste een proeve gegeven in een artikel waarin gesteld wordt dat het Sovjet overwicht voor wat betreft het "throw-weight" van ballistische raketten (meer dan?) gecompenseerd wordt door de grotere precisie van Amerikaanse raketten. Er van af gezien dat de Sovjet-Unie volgens Amerikaanse verklaringen op het terrein van de precisie niet of nauwelijks meer achter ligt, worden hier kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren tegen elkaar afgezet als bewijsvoering voor het bestaan van pariteit. Dat dit de hoofdbedoeling is, is een veronderstelling die kan gelden zolang de Sovjet-Unie zich keert tegen het werkelijk bespreekbaar maken van kwalitatieve factoren en parameters in onderhandelingen, welke Moskou tot intensievere uitwisseling van gegevens en verificatie zou nopen. Dat laatste wordt vooralsnog onwaarschijnlijk geacht.

2. RoemeniëOmvangrijke wijzigingen in de leiding

De afgelopen drie maanden is een groot aantal mutaties in de regering, staatsraad en partij doorgevoerd. De meest in het oog springende veranderingen betreffen die in de regering volgend op het collectieve ontslaan van de ministerraad op 21 mei. Dit resulteerde in de vervanging van Premier [REDACTED] (een zwager van partijleider [REDACTED] door de 62-jarige partijsecretaris (voor organisatie- en kaderzaken) [REDACTED] en het ontslag van alle negen Vice-premiers. De drie Eerste Vice-premiers (mevr. [REDACTED] Generaal [REDACTED] en [REDACTED] bleven echter in functie. Er werden vier nieuwe Vice-premiers benoemd, van wie [REDACTED] een zwager van de partijleider is en sinds september 1981 Minister voor Werktuigbouw, Electrotechniek en Electronica was. De nieuwe Vice-premier [REDACTED] was tot dusver partijsecretaris en Voorzitter van de Raad voor Problemen betreffende de Volksraden. De andere twee nieuwe Vice-premiers, [REDACTED] en [REDACTED] bekleedden niet eerder hoge regeringsfuncties, maar waren sinds 1979 regionale partijleiders.

Mevrouw [REDACTED] is tevens lid van het Politiek Uitvoerend Comité van de Roemeense Communistische Partij, terwijl [REDACTED] tevens tot partijsecretaris werd benoemd. De als Vice-premier ontslagen [REDACTED] werd benoemd tot Minister voor de Buitenlandse Handel en Internationale Economische Samenwerking als opvolger van [REDACTED] die eveneens Vice-premier was en een neef van [REDACTED] is. Belangwekkend hierbij is dat [REDACTED] als voorstander van nauwere economische betrekkingen met het Westen gold. Zijn opvolger [REDACTED] is sinds vorig jaar de Roemeense vertegenwoordiger in de CEMA-Raad en is meer op de betrekkingen met de CEMA-landen en in het bijzonder de Sovjet-Unie gericht. Andere mutaties in de regering betreffen het ontslag van Minister van Onderwijs [REDACTED] en twee van haar plaatsvervangers, van de Minister voor Tourisme en Sport [REDACTED] van de met de ministersrang beklede Staatssecretaris voor Internationale Economische Samenwerking, [REDACTED] alsmede Plv Ministers voor Transport ([REDACTED] en Landbouw ([REDACTED] en [REDACTED]). Voorts zouden nog circa 100-150 andere hoge functionarissen zijn ontslagen, onder wie leden van de binnenlandse veiligheidsdienst en de Vice-President van de Academie van Wetenschappen, [REDACTED]. Bij al deze mutaties wordt een deel in verband gebracht met maatregelen tegen

een beweging voor transcendente meditatie, die van staatondermijnende activiteiten beschuldigd wordt. Verder zijn beschuldigingen geuit over deviezenmisbruik en corruptie.

In samenhang met de regeringsmutaties werden ook in de Staatsraad, waarvan partijleider [REDACTED] de voorzitter is, veranderingen aangebracht. Zo zouden volgens een nog niet bevestigd bericht alle vijf Vice-Presidenten ontslagen zijn, terwijl onder andere ex-Premier [REDACTED] tot Vice-President benoemd is. Ook zou een aantal leden van de Staatsraad zijn vervangen, onder wie waarschijnlijk de nieuw-benoemde Vice-Premiers [REDACTED] en [REDACTED]

Eveneens in samenhang met de regeringsmutaties werden eind mei 3 van de 25 leden en 2 van de 22 kandidaatleden van het Politiek Uitvoerend Comité van de RCP ontslagen, namelijk ex-Vice-Premier [REDACTED] [REDACTED], de ontslagen Vice-Premiers [REDACTED], alsmede de ontslagen Minister voor Onderwijs [REDACTED] en haar plaatsvervanger [REDACTED]. Als reden voor ontslag worden voor de eerste twee "gezondheidsredenen" aangevoerd, terwijl de overigen "ernstige misstanden in de sector waarvoor zijn verantwoordelijk waren" aangewezen worden. De nieuwe Premier [REDACTED] en de nieuwe Vice-Premier [REDACTED] werden als partijsecretaris ontslagen. (B-2/3) (W/R)

Commentaar: In Roemenië vinden in het partij- en staatsapparaat veelvuldig personele mutaties plaats in het raam van [REDACTED] kaderbeleid, waarin functionarissen afwisselend partij-, regerings- en staatsfuncties bekleden als onderdeel van een verdeel en heers politiek. Wat betreft een deel der functies lijkt daarvan ook hier sprake, maar zowel de aard als omvang van de mutaties zijn niet normaal te noemen. Zeker wat betreft de ministersfuncties en wat daaronder komt is veeleer sprake van een zuivering naar aanleiding van een aantal schandalen en andere problemen waar de partijleiding mee kampt. Andere indicaties hiervoor zijn ook aanwezig, zoals de aankondiging eerder dit jaar dat de partijkaarten omgewisseld gaan worden en dat bij de controle-organen van de partij veranderingen gaan plaatsvinden. Hierbij speelt een aantal elementen een rol, zoals tekortkomingen op het ideologische vlak, toenemende ontevredenheid en onrust onder de bevolking in verband met de verslechterende economische situatie en een falend economisch beleid.

Daardoor komt het [REDACTED] bewind onder toenemende druk te staan en het massale ontslag van Premiers en Vice-Premiers houdt waarschijnlijk hiermede verband, in die zin dat de ontslagenen ten opzichte van de bevolking verantwoordelijk worden gesteld in weerwil van het feit dat [REDACTED] zelf de hoofdlijnen van het beleid bepaalt. Dat tenminste ex-premier [REDACTED] en de vier ontslagen Vice-Premiers die tevens deel uitmaakten van het Permanente Bureau van de RCP in dit belangrijkste beleidsbepalende partijorgaan en het Politiek Uitvoerend Comité gehandhaafd zijn en nieuwe taken in de partij krijgen, wijst er op dat zij voorlopig althans nog niet in politiek discredit zijn. Hun persoonlijke en familiebanden met [REDACTED] spelen hierbij vermoedelijk een rol. Dit geldt wellicht in het bijzonder [REDACTED] die volgens een enkel bericht tezamen met andere leden van het Permanente Bureau een sleutelrol speelde bij ernstige kritiek binnen de partijleiding op het buitenlandse politieke en economische beleid van [REDACTED], dat als onrealistisch zou zijn bestempeld in verhouding tot Roemenië's reële mogelijkheden en potentieel. Zo zou [REDACTED] medio 1981 tenminste éénmaal overstemd zijn door de overige leden van het Bureau. Over het geheel genomen duiden de nieuwe benoemingen in de regering en Staatsraad overigens op een bij voortdurende dominante rol van de heer en mevrouw [REDACTED] op het beleid van de partij.

Tenslotte valt het op dat de top van de Ministerraad, dat wil zeggen de Premier, Eerste Vice-Premiers en Vice-Premiers kwantitatief is teruggebracht van 13 tot 8 leden.

Aangetekend kan worden dat deze toplaag de laatste jaren disproportioneel was toegenomen door dubbelfuncties met ministerschappen en/of voorzitterschappen van regeringscommissies. Daaraan is nu een einde gekomen en dit is bedoeld om een strenger toezicht op de ministers mogelijk te maken. De samenstelling van de regeringstop geeft echter geen aanleiding om op korte termijn drastische beleidswijzigingen van de Roemeense leiders te verwachten. Veeleer lijkt sprake van een verdere opschroefing van de [REDACTED] cultus,

verscherping van de binnenlandse veiligheidsmaatregelen
en marginale veranderingen in het beleid.

Op langere termijn of bij het wegvallen van [REDACTED]
kan dit zeer ernstige gevolgen voor de politieke stabili-
teit krijgen.

3. Joegoslavië

a. Sovjet-Joegoslavische betrekkingen

- Van 4 tot 6 april bracht het Sovjet Politbureaulid Minister van Buitenlandse Zaken [REDACTED] een officieel bezoek aan Joegoslavië, waar hij besprekingen voerde met hoge staats-, partij- en regeringsfunctionarissen. Deze hadden, volgens het slotcommuniqué, allen plaats in een "sfeer van vriendschappelijkheid, oprechtheid en wederzijds respect". Er werd benadrukt dat "de beginselen van respect voor onafhankelijkheid, soevereiniteit, territoriale integriteit, gelijkheid en non-interventie zoals neergelegd in de Declaratie van Belgrado van 1955 en latere op topniveau aanvaarde gezamenlijke documenten onveranderlijk de lange-termijn grondslag van de ontwikkeling van de betrekkingen" tussen de beide landen vormt.

(B-2)(W)

- Ter gelegenheid van de 90e verjaardag van wijlen president/partijleider Tito is in de Sovjet-Unie een postzegel met het portret van Tito uitgegeven en werd in Moskou een plein naar Tito vernoemd. Hetzelfde gebeurde ook in de Siberische stad Omsk, waar Tito als deelnemer aan de oktober-revolutie verbleef. (B-2)(W)

fidentieel

- Op 19 april begon de Joegoslavische Minister van Defensie Irgen [REDACTED] een bezoek aan de Sovjet-Unie, waarbij naast Moskou achtereenvolgens de Uzbeekse hoofdstad Tashkent in Centraal-Azië en de Witrussische hoofdstad Minsk bezocht werden. In Moskou voerde hij onder meer besprekingen met premier [REDACTED] en vice-premier Smirnov (Voorzitter van de Militair-Industriële Commissie VPK), alsmede met Minister van Defensie MSU [REDACTED] 1e Plv. Minister van Defensie/CGS MSU [REDACTED] het Hoofd van het Politieke hoofddirectoraat van de Sovjet Strijdkrachten Irgen [REDACTED] en de Plv. Ministers van Defensie [REDACTED] (Opperbevelhebber Luchtstrijdkrachten), [REDACTED] (Opperbevelhebber Marine), [REDACTED] (Hoofd Civiele Verdediging) en [REDACTED] (Bewapeningsaangelegenheden). Voorts vonden besprekingen plaats met de Plv. Voorzitter van het Staatscomité voor Buitenlandse Economische Betrekkingen (GKES) belast met buitenlandse militaire leveranties/hulpverlening, kolgen ir. [REDACTED] (B-1)(G/R/W)

Commentaar: Het bezoek van [REDACTED] aan Joegoslavië is het eerste op topniveau sinds Sovjet partijleider/president Brezhnev in mei 1980 in Joegoslavië was ter gelegenheid van Tito's begrafenis. Wel vonden in de tussentijd bezoeken plaats van hoge economische functionarissen en van enkele hoge Sovjet militairen ([REDACTED] [REDACTED]). Gerelateerd aan bovengenoemde eerbetuigingen voor Tito is [REDACTED] bezoek te zien in het kader van het Sovjet streven de betrekkingen met Joegoslavië te verbeteren en nauwer aan te halen, waarbij van betekenis is dat [REDACTED] zowel als partijfunctionaris en als minister optrad. Bij dit streven spelen zowel de verslechterde internationale situatie als het komende Joegoslavische partijcongres (26-29 juni) en de komende top van de Beweging van Niet-gebonden Landen (september) een belangrijke rol. Hoewel beide zijden hun tevredenheid over het bezoek geuit hebben maakt het slotcommuniqué en vooral de gegeven sfeer-tekening duidelijk dat tussen beide landen geen volledige overeenstemming van standpunten bestaat. Dit kwam het duidelijkst tot uitdrukking in aanvallen van [REDACTED] op de VS tijdens een tafelrede, die echter door de Joegoslaven niet werden overgenomen en in het slotcommuniqué achterwege bleven. Veelbetekenender is het wellicht dat een aantal actuele internationale kwesties waarover de Sovjet-Unie en Joegoslavië verschillende standpunten innemen, zoals de ontwikkelingen in Polen, Afghanistan, Kampuchea en de ideologische strijd tussen de CPSU en Italiaanse CP niet aan de orde werden gesteld in het slotcommuniqué, evenmin als de Sovjet-Cubaanse visie op de Niet-gebonden beweging als natuurlijke bondgenoot van de Sovjet-Unie. Niettemin heeft Gromyko's bezoek waarschijnlijk bijgedragen aan een lichte sfeerverbetering in de Sovjet-Joegoslavische betrekkingen, waarvoor het gewicht van de Sovjet delegatie naar het Joegoslavische partijcongres een graadmeter zal zijn.

Ook is het van betekenis dat naar verluidt Sovjet premier [REDACTED] en Sovjet Minister van Defensie [REDACTED] komende herfst Joegoslavië zullen bezoeken. Joegoslavië blijft zich vooralsnog evenwel enigszins terughoudend opstellen, vooral op het ideologische vlak. Nog onlangs keerde het zich fel tegen de Sovjet-lijn, terwijl het zich kortelings evenzeer keerde tegen de rol van het Rode Leger bij de introductie en instandhouding van communistische regimes in Oost-Europa, waarschijnlijk naar aanleiding van de Poolse ontwikkelingen. Hierbij speelde waarschijnlijk echter argwaan ten aanzien van een mogelijke inzet tegen Joegoslavië evenzeer een rol. Tegen deze achtergrond is het bezoek van de Joegoslavische Minister van Defensie [REDACTED] aan de Sovjet-Unie, nauwelijks twee weken na [REDACTED]'s bezoek, belangwekkend te noemen. Gelet op de gesprekspartners had dit bezoek waarschijnlijk mede betrekking op mogelijke nieuwe wapenleveranties aan Joegoslavië, wellicht ook op licentiebouwen/of coproductie. Als gebruikelijk waren de Opperbevelhebbers van de Luchtstrijdkrachten en Marine bij de besprekingen betrokken. Dit duidt mogelijk op voortdurende Sovjet druk voor uitbreiding van de haven- en reparatiefaciliteiten en verwerving van permanente overvliegrechten als tegenprestatie voor militaire leveranties. Anderszins was [REDACTED] bezoek mede te zien als afscheidsbezoek, omdat hij inmiddels zoals in februari 1982 aangekondigd (zie MO 2/82) als Minister van Defensie is vervangen door CGS Admiraal [REDACTED]. Tegen deze achtergrond bezien vermindert de betekenis van [REDACTED] bezoek.

[REDACTED] b. Binnenlandse veiligheid

Na de onrust in de autonome provincie Kosovo gedurende de eerste helft van 1981 leek de situatie zich daar gedurende de tweede helft van 1981 enigszins te stabiliseren. Zo werd begin februari door de Kosoveaanse "minister" voor binnenlandse zaken verklaard dat "de huidige veiligheids-situatie in de provincie gecompliceerd is..", dat "vijandige activiteit op basis van Albanees nationalisme en irredentisme toeneemt ....", maar dat "sommige gegevens aantonen dat het begint te stagneren, vooral

■

vijandige vormen en daden". Inmiddels hebben zich sinds medio februari opnieuw tamelijk omvangrijke ongeregelheden voorgedaan die aantoonen dat de gespannen situatie nog steeds voortduurt. In dit verband is ook de aandacht in de Joegoslavische pers voor de massale migratie van Serven en Montenegrijnen uit Kosovo veelbetekenend. Anderszins werd opnieuw gewezen op externe bemoeienis van de zijde van Albanië, terwijl begin april veel aandacht werd besteed aan een gezamenlijke oefening in Kosovo van de binnenlandse veiligheidseenheden en organen van de autonome provincies Kosovo en Vojvodina en van de zes republieken. Ook in andere delen van Joegoslavië en op federaal niveau werd de afgelopen maanden aandacht besteed aan de interne veiligheidssituatie. Daarbij werd door de Kroatische "minister" voor binnenlandse zaken onder meer verklaard dat het land "niet zozeer blootstaat aan een bedreiging met fysieke agressie (van buitenaf) maar veel meer aan die van een georganiseerde en systematische ontwikkeling van andere vormen van vijandige activiteiten, zoals die op het vlak van de ideologie, propaganda, doctrine en politiek".

"Negatieve manifestaties in de Joegoslavische samenleving worden nóch uitsluitend, noch op beslissende wijze door externe invloeden maar ook en in niet mindere mate door haar eigen zwakheden beïnvloed".

Op federaal niveau was in een regeringsrapport van 31 maart sprake van het oprollen van 40 illegale nationalistisch-irredentistische groepen en organisaties gedurende het afgelopen jaar, waarvan 33 in Kosovo. Ter gelegenheid van de "Dag van de Veiligheidsdiensten" op 13 mei wees Staatspresidiumvoorzitter Kraigher op de door de verslechterde internationale situatie toenemende complexe rol van de Joegoslavische veiligheidsdienst, waarbij hij tevens op, in toenemende mate, frequente pogingen van externe vijanden wees. Bij dezelfde gelegenheid wees Minister van Binnenlandse Zaken Irgen ■ op "toegenomen activiteiten van de klassevijand" en op pogingen tot "rehabilitatie van de al lang afgewezen anti-socialistische en anti-zelfbestuursconcepten en zelfs van bepaalde quisling-bewegingen en cominform-ideologie". Voorts ging hij uitgebreid in op het optreden van "fascistische emigrés". Eerder dit jaar had ook ■ plaatsvervanger Jurisic al gewezen op cominformistische activiteiten in Joegoslavië.

■

Het CC-Presidium-lid Mojsov (nu Minister van Buitenlandse Zaken), ten slotte bekritiseerde in april "bourgeois-liberale" stromingen en "dogmatisch-centralistische stromingen" in Joegoslavië.

(B-2)(W/R/G)

c. Strijdkrachten

- Naar aanleiding van de aanneming van de nieuwe "Wet op de Totale Nationale Verdediging" op 13 april werd door het Joegoslavische persbureau Tanjug uitdrukkelijk vastgesteld dat op basis van deze wet de strijdkrachten niet slechts een rol hebben tegen externe agressie maar ook bij interne bedreigingen. De Presidentiële Raad is nu het hoogste commando- en bestuurlijk orgaan van de Totale Nationale Verdediging. Als echter enig leidinggevend orgaan in noodsituaties verlamd mocht worden of als de weerstand zou verminderen zou de rol van de Communistenbond (SKJ) doorslaggevend worden. (B-2)(W/R)
- Op 15 april publiceerde onder meer het dagblad Borba een interview met de President van de SKJ-Organisatie in de Strijdkrachten, ltgen [REDACTED] over de moreel-politieke situatie, gevechtsgereedheid en eenheid van het Joegoslavische Volksleger (JNA), die hij als goed beschreef. Ingaande op de gebeurtenissen in Kosovo stelde hij, dat de irredentisten alles geprobeerd hadden om wantrouwen en conflicten te scheppen tussen de JNA-leden (in Kosovo) en het volk. Niettemin zouden volgens [REDACTED] vele jonge Albanezen bewust tot het leger zijn toegetroten om aan de verantwoordelijkheid van deelname aan de demonstraties te ontsnappen. Ook stelde hij dat de meerderheid van de JNA-leden van Albanese nationaliteit zich correct hadden gedragen en dat slechts een klein aantal Albanezen zich onbeschoft gedroeg, ruzies uitlokte, sabotage pleegde, ongegronde medische uitsluitingsgronden inriep, voorwendde de taal niet te begrijpen en passieve weerstand had geboden. Daarbij zouden zelfs pogingen zijn geweest goederen (materieel?) te beschadigen. Ook stelde hij dat voor het eerst sinds 1948 enige vorm van georganiseerde en collectieve vijandige activiteit in het JNA was voorgekomen na het uitbreken van de contrarevolutie in Kosovo, in de vorm van irredentistische cellen. (B-2)(W/G)
- Begin januari werd in Belgrado een "consultatieve bijeenkomst" gehouden over problemen betreffende militaire opleidingsinstellingen en de attractiviteit van het militaire beroep. Hierbij werd in het bijzonder

ingegaan op de ongelijkmatige verdeling van de cadetten/studenten op basis van regionale herkomst en nationale samenstelling. Een aantal bij name genoemde "communes" zouden geen of te weinig leerlingen hebben geleverd, de republieken Bosnië-Herzegovina en Montenegro, en de autonome provincies Vojvodina en Kosovo zouden zijn oververtegenwoordigd, de overige vier republieken ondervertegenwoordigd. Van de nationaliteiten zouden de Kroaten, Slovenen, Albanen, Hongaren en Roemenen zijn ondervertegenwoordigd. (B-2)(W)

Commentaar: De ontwikkelingen in Kosovo en de naar aanleiding daarvan gemaakte opmerkingen op provinciaal, republieks- en federaal niveau maken duidelijk dat de situatie gespannen blijft en dat de situatie fundamenteel niet is verbeterd. Hoewel men nog steeds beschuldigingen jegens Albanië uit, is de omvang en intensiteit hiervan afgenomen en lijkt meer bewustzijn te zijn gegroeid voor het feit dat vooral interne facetten een rol spelen, met name de sociaal-economisch achtergebleven positie van deze provincie. Er zijn enige tekenen die duiden op correctieve maatregelen op dit vlak, maar de interne veiligheidsoefening in Kosovo van begin april maakt duidelijk dat veiligheidsmaatregelen in het Joegoslavische beleid inzake Kosovo centraal blijven staan. Het grootste struikelblok blijft de Servische weigering Kosovo een gelijkbetrochte republieksstatus te verlenen. In tegendeel, er lijkt veel eerder sprake van een tendens binnen Servië om haar eigen greep op de twee autonome provincies Kosovo en Vojvodina weer te versterken en de provinciale bevoegdheden in te krimpen. De benoeming van ex-Minister van Defensie [REDACTED] tot president van het Presidium van de republiek Servië is wellicht een maatregel om dat Servische streven in te dammen. Belangwekkend is het regeringsrapport van 31 maart, waarin erkend wordt dat ook buiten Kosovo nationalistische-irredentistische groepen hun kop hebben opgestoken. Hierbij kan waarschijnlijk in het bijzonder gedacht worden aan de autonome provincie Vojvodina, waar verleden jaar ook van enige onrust sprake leek. Belangwekkender zijn evenwel de opmerkingen over "quisling-bewegingen en cominform-ideologie" bij monde van nu ex-Minister van Binnenlandse Zaken [REDACTED]. Hiermede wordt enerzijds gezinspeeld op de met name in het

Westen opererende [REDACTED] en [REDACTED] bewegingen, anderzijds op stromingen die (mogelijk met Sovjet steun) herstel van nauwe samenwerking met de Sovjet-Unie en/of een meer centralistisch unitaire bestuursvorm nastreven.

Tegen deze achtergrond bezien is de hernieuwde nadruk op de interne rol van het Joegoslavische Volksleger veelbetekenend te noemen, evenals het feit dat in de nieuwe Verdedigingswet duidelijk rekening gehouden wordt met besluiteloosheid van bepaalde organen in noodsituaties. Anderszins zijn ook [REDACTED] opmerkingen over irredentistische cellen in het JNA, sabotagepogingen e.d. van Kosoveanen belangwekkend omdat deze aangeven dat wellicht de inzetbaarheid van delen van het leger bij het uitoefenen van haar interne rol onder bepaalde omstandigheden nadelig beïnvloed kan worden, dat wil zeggen dat de bruikbaarheid als inter machtsinstrument wellicht in het geding kan komen. Dezelfde gedachte lijkt ook opgesloten te liggen in de opmerkingen over de disproportionele opbouw van het militaire beroepspersoneelsbestand, omdat hierdoor de representativiteit van het JNA als federaal orgaan in het geding is. Opvallend is daarbij dat de over- c.q. ondervertegenwoordiging deels te relateren lijkt aan welstandsverschillen, deels aan historisch-nationalistische verschillen.

Hoofdstuk B: Economie

1. Sovjet-Unie

Groeiende belangstelling in Sovjet pers voor Hongaarse hervormingskoers

In de Sovjet pers is de afgelopen maanden het aantal lovende artikelen over de Hongaarse economische hervormingspolitiek aanzienlijk toegenomen. Het accent werd vooral gelegd op de succesvolle ontwikkeling van de Hongaarse landbouw. Daarnaast werden ook het Hongaarse bankwezen en monetaire beleid alsmede de organisatie en werkwijze van de kleinhandel in Hongarije in zeer positieve bewoordingen besproken.

Commentaar: De toenemende belangstelling in de Sovjet pers voor de in Hongarije gevoerde politiek, die erop gericht is door middel van een decentralisatie van de economische besluitvorming en de toekenning van een grote rol aan het marktmechanisme de aansluiting bij de wereldmarkt te behouden en de economie versneld te moderniseren, moet gezien worden tegen de achtergrond van de verslechtering van de economische situatie in de Sovjet-Unie gedurende de afgelopen jaren. De economische groei is sterk bij de planverwachtingen achtergebleven. Ook dit jaar lijkt de ontwikkeling van de economie zich niet overeenkomstig de planverwachtingen te ontwikkelen. In de periode januari-april is de industriële produktie volgens de officiële cijfers met slechts 2,1% toegenomen. Het jaarplan voorzag in een groei met 4,7%. De groei van de arbeidsproduktiviteit bedroeg in de eerste vier maanden van dit jaar slechts 1,5% tegenover een geplande stijging van 4,1%. In de agrarische sector blijft de zuivel- en vleesproduktie afnemen, terwijl de vooruitzichten voor de graanoogst na drie achtereenvolgende misoogsten opnieuw niet gunstig zijn.

De als gevolg van de slechte produktie-resultaten in de landbouw opgetreden sterke verslechtering in de levensmiddelenvoorziening in de Sovjet-Unie in de afgelopen jaren heeft een ongunstige invloed op de ontwikkeling van de arbeidsproduktiviteit, waarvan de realisering van de doelstellingen van het huidige Vijfjarenplan primair afhankelijk is. Een en ander wordt nog versterkt door de structurele tekortkomingen in het

distributiesysteem en de organisatie van de kleinhandel in de Sovjet-Unie.

Vooralsnog is onduidelijk in welke mate de pleidooien in de Sovjet pers voor een heroriëntatie van het economische beleid in "Hongaarse zin" steun vinden bij delen van de partij- en staatsleiding. Het feit dat de in de jaren '20 door de CPSU gevoerde "Nieuwe Economische Politiek" (NEP), waarin eveneens aan marktelementen en particulier initiatief (in historisch perspectief gezien een ongekend) grote ruimte werd gegeven, zich óók in een toegenomen partij- belangstelling mag verheugen, sluit dit in ieder geval niet uit.

2. Vietnamese "gastarbeiders" in de Sovjet-Unie

In 1981 zijn naar verluidt tussen Vietnam en de Sovjet-Unie (en andere Oostbloklanden) akkoorden gesloten die voorzien in de tewerkstelling van grote aantallen Vietnamese arbeidskrachten in de Oostbloklanden in de periode 1981-1985. Daarbij zou het gaan om een totaal van tussen de 100.000 en 500.000 Vietnamese arbeiders. Gemeld wordt dat 60% van het door deze werknemers te ontvangen loon wordt ingehouden als bijdrage tot de aflossing, door Vietnam van de schulden aan de Sovjet-Unie. Het grootste deel van de Vietnamezen zou in Siberië te werk worden gesteld. (B-3)

Commentaar: Soortelijke berichten waren reeds vorig jaar in de Westerse pers verschenen.

In de afgelopen maanden is het aantal persberichten over de tewerkstelling van Vietnamese arbeidskrachten in Oosteuropa verder toegenomen. In de "Izvestia" van 3 mei 1982 zijn deze meldingen als laster van de hand gewezen. Wel wordt erkend, dat op basis van een inter-goevernementeel akkoord van 2 april 1981 - waar toentertijd overigens in de Sovjet media geen melding van is gemaakt - Vietnamezen voor beroepsopleidingen en arbeid naar de Sovjet-Unie worden gezonden. De "Izvestia" plaatst dit in het kader van de Sovjet bijstand aan Vietnam, en stelt dat de rechten van de Vietnamezen niet afwijken van die van de Sovjet arbeiders (wat betreft salariëring bijvoorbeeld). Ontkend wordt dat de Vietnamezen in Siberië tewerk zijn gesteld. Hoewel volgens de "Izvestia" rond 7.000 Vietnamezen in de Sovjet-Unie een beroepsopleiding volgen, worden noch over het aantal volledig in het arbeidsproces opgenomen Vietnamezen noch over de salarisregelingen details verstrekt. Van een expliciete ontkenning dat het akkoord van 2 april 1981 een bijdrage levert aan de aflossing door Vietnam van de schulden aan de Sovjet-Unie is geen sprake.

In de periode 1976-1980 is door de Sovjet-Unie economische bijstand aan Vietnam verleend ter waarde van - omgerekend - naar schatting 3,5 miljard dollar. In 1980 bedroeg de Sovjet economische hulp aan Vietnam ongeveer 1 miljard dollar. In 1980 had de militaire hulp van de Sovjet-Unie aan Vietnam een omvang van bijna 250 miljoen dollar (1979: 1500 miljoen dollar).

In het licht van het feit, dat de in 1981 gesloten akkoorden tussen de Sovjet-Unie en Vietnam over de Sovjet project-hulp en de omvang van de wederzijdse handel in de periode 1981-1985 wijzen op een voortdurende sterke betrokkenheid van de Sovjet-Unie bij de economische ontwikkeling van Vietnam, en op een verdere stijging van de Vietnamese schuldenlast, lijkt het bericht inzake de export van arbeidskrachten niet onaannemelijk. In dit verband moet tevens gewezen worden op het feit, dat Vietnam als gevolg van de vlucht van tienduizenden geschoolde arbeidskrachten naar het buitenland (met name sinds de grensoorlog met China) kampt met een ernstig gebrek aan geschoold kader. Door het voornoemde akkoord zou op de lange termijn dit tekort in omvang kunnen worden teruggebracht.

Inzake de rol van de overige Oostbloklanden bij dit programma kan nog worden opgemerkt, dat volgens het Tsjechoslowaakse persagentschap CTK in Tsjechoslowakije 14.000 Vietnamezen zijn tewerkgesteld, terwijl 3.000 anderen er een beroepsopleiding volgen.

3. Uitbreiding produktie-capaciteit van de T-72 tank

De capaciteit voor de assemblage van de T-72 tank in de grootste tankfabriek van de Sovjet-Unie te Nizhniy Tagil, waar tevens spoorwegwagons worden geproduceerd, is naar verluidt vergroot door het in bedrijf nemen van een nieuwe assemblage-hal. In de eerste maanden van dit jaar is de T-72 produktie in Nizhniy Tagil gestegen. De produktie van de T-72 tank zou dit jaar kunnen oplopen tot rond 2.000 (1981: 1.400). (B-3)

Commentaar: De afgelopen jaren is volgens een aantal meldingen het vloeroppervlak van de Sovjet tankfabrieken in versneld tempo uitgebouwd. Naast de fabriek in Nizhniy Tagil zou ook de (capaciteit van de) tankfabriek te Omsk sterk zijn uitgebreid. Vooral nog is onduidelijk in hoeverre deze laatste fabriek wordt ingeschakeld bij het T-72 produktieprogramma, dan wel een belangrijke rol zal spelen bij een omvangrijk programma dat zou zijn opgesteld voor de modernisering van de T-55 tank (die onder meer in de fabriek te Omsk werd geproduceerd).

Hoofdstuk C: Militair

1. Activiteiten Landstrijdkrachten

a. Warschaupakt

(1) Activiteiten Warschaupakt Landstrijdkrachten algemeen

Bij de Warschaupakt landstrijdkrachten in Centraal-Europa werd het grootste deel van de verslagperiode beheerst door de basisopleiding van nieuwe recruten, volgend op de voorjaarspersoneelswisseling. Deze voorjaarspersoneelswisseling werd aan het begin van de maand bij de NVA, als laatste van de WP-lidstaten, voltooid. Tegen het einde van de verslagperiode werd een aanvang gemaakt met de onderdeel- en specialisten opleiding hetgeen zich bij de GSVG meestal in het bijzonder manifesteert door het toenemende aantal colonneritten als onderdeel van de rij-opleiding. In de loop van de maand konden bij de GSVG en de YuGV reeds de eerste voorbereidingen worden waargenomen voor a.s. assistentie bij de oogstwerkzaamheden in de Sovjet-Unie.

In het kader hiervan worden jaarlijks alleen al van de GSVG ca. 15.000 man en 10.000 voertuigen naar de Sovjet-Unie gezonden ter ondersteuning bij het binnenhalen van de oogst.

Naar verwachting zullen mensen en materieel in de loop van juni naar de Sovjet-Unie vertrekken en pas in oktober/november terugkeren, waarbij de voertuigen veelal in zeer slechte staat verkeren en een langdurige onderhoudsbeurt moeten ondergaan alvorens zij weer inzetbaar zijn.

Gedurende de verslagperiode werden enkele aanwijzingen verkregen betreffende een mogelijke a.s. WP-oefening, die in de maand juni in Hongarije zal plaatsvinden.

Aan de oefening zou worden deelgenomen door Hongaarse, Tsjechslowaakse en Bulgaarse strijdkrachten, alsmede door elementen van de Groep van Sovjet strijdkrachten in Hongarije, YuGV.

Verwacht wordt dat, met name, de Bulgaarse deelname slechts gering zal zijn.

b. Sovjet-Unie

Van omstreeks 15 - 20 mei vond een omvangrijke verbindings-/commando-stafoefening plaats, waaraan werd deelgenomen door meerdere militaire districten in de Sovjet-Unie alsmede de Groepen van strijdkrachten.

MO 4/82

De oefening werd geleid door de Sovjet Generale Staf. Gedurende de oefening werd de verplaatsing waargenomen van de Sovjet commandotrein vanuit de Sovjet-Unie via Hongarije en Tsjechoslowakije naar de DDR. Hoewel dit niet met zekerheid kon worden aangetoond, is verband met de oefening waarschijnlijk.

Nadere gegevens omtrent aard en omvang van de oefening zijn niet bekend. Gelet op de, nogal ongebruikelijke, omvang van de oefening wordt verband met de internationale toestand niet uitgesloten geacht.

Hierbij kan worden gedacht aan: het conflict tussen Iran en Irak, de toestand in het Midden-Oosten, de Falkland crisis en de ontwikkelingen in Polen.

c. Tsjechoslowakije

Van 17 - 27 mei vond in Tsjechoslowakije de commandostafoefening "DUKLA-82" plaats. De oefening werd gehouden in het centrale deel van Tsjechoslowakije en er werd aan deelgenomen door de staven van het Zuid-West front, 1 Lr en 4 Lr alsmede 10 Lulr.

De leiding van de oefening was in handen van de Tsjechoslowaakse Generale Staf en een deel werd bijgewoond door de Minister van Defensie, Lrgen [REDACTED]

Er zijn geen definitieve aanwijzingen omtrent deelname door de Sovjet Groep van Strijdkrachten in Tsjechoslowakije, TsGV.

Omtrent de aard en de omvang van de oefening is slechts weinig bekend. Aangenomen wordt vooralsnog dat er in slechts zeer geringe mate sprake is geweest van troependeelname.

DEEL II: MIDDEN-OOSTEN1. Libanon

De situatie in Libanon blijft onverminderd explosief. Voortdurende, plaatselijke gevechtsacties tussen kleinere, rivaliserende groeperingen die wisselende allianties aangaan, Syrische betrokkenheid, de landelijke confrontatie tussen AMAL, Palestijnen, links-Libanese groeperingen, Falangisten en de aanhoudende dreiging van een grootschaliger IDF-actie, te richten tegen de PLO-presentie in Zuid-Libanon, geven aanleiding te spreken over een toegenomen interne vertrouwenscrisis ten gevolge waarvan de veiligheidssituatie is verslechterd en het vooruitzicht op enige stabiliteit verder weg is dan ooit. De gespannen situatie gaf aanleiding tot een bezoek van Morris Draper, afgevaardigde van het State Department, aan Beiroet en tot de aankondiging van Minister van Buitenlandse Zaken, [REDACTED] eind mei, dat bemiddelaar [REDACTED] binnenkort de betrokken partijen in Libanon wil confronteren met een nieuw, Amerikaans, initiatief ter bewaring van de territoriale integriteit van Libanon.

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste gebeurtenissen van de afgelopen maand die de Libanese impasse hebben versterkt.

- Ondanks meerdere wapenstilstanden was Tripoli, begin mei, wederom (zie MO 2/82) het toneel van gevechten tussen pro-Syrische Alawieten (waaronder de "Arabisch Democratische Partij" van Nassib al-Khatib) en anti-Syrisch te noemen groepen verzameld in een tactische alliantie bestaande uit ondermeer Libanese Ba'athisten, pro-Irak Ba'athisten en Moslem Broeders, voor het merendeel Soennieten. Ook waren, naar verluidt, Syrische ADF-eenheden bij de gevechten betrokken. De MNL en de Palestijnen daarentegen trachtten een bemiddelende rol te spelen om te komen tot een wapenstilstand.
  - In dezelfde periode (begin mei) vond een (tweede) Israelische luchtaanval plaats gericht tegen Palestijnse doelen in de nabijheid van Beiroet. In tegenstelling tot de eerste aanval (eind april) reageerde de PLO met beschietingen op Noord-Israel.
- Hoewel de acties van beide partijen gelden als schendingen van het Israelisch-Palestijnse bestand voor Zuid-Libanon, seder 24 juli 1981, is met name de Palestijnse reactie als een incidenteel "politiek" antwoord op te vatten.

- [REDACTED]
- Palestijnen en links-Libanese groeperingen blijven eveneens geconfronteerd met gevechtshandelingen van AMAL-zijde, met name in Beiroet. Inzet vormt de presentie en manifestatie van PLO- en MNL-eenheden in Zuid-Libanon. AMAL ervaart in dit gebied, waar de sji'itische aanhang traditioneel het sterkst is, in toenemende mate een concurrentie om de permanente machtsbases. Dit is niet in de laatste plaats een gevolg van de groei van de aanhang en versterking van de politieke invloed van AMAL in de Libanese arena (zie MO 2/82).
  - Te midden van deze ontwikkeling maken de Maronitische, katholiek-christelijke Falangisten (en andere kleinere christelijke militieën) zich politiek sterk met het oog op de komende Libanese presidentsverkiezingen. Midden mei werd bekend dat Falangistenleider [REDACTED] [REDACTED] zich kandidaat heeft gesteld voor het presidentschap. Daarmee is de lobby-campagne van de Maronieten begonnen. Zo vindt enerzijds politiek contact plaats met Damascus, anderzijds wordt overleg gevoerd met leden van het Libanese parlement en uit andere nationalistisch-Libanese kringen, waaronder AMAL, zoals wordt gesuggereerd. Verder blijken de Falangisten steun uit Israël te blijven ontvangen.

Commentaar: In de Libanese situatie blijft de permanente Israëlische militaire dreiging, door Minister van Defensie [REDACTED] en [REDACTED] herhaaldelijk openlijk bevestigd, om de diverse Palestijnse organisaties, vooral in het zuiden te treffen, op de voorgrond staan.

Jeruzalem kent niet alleen militaire motieven in verband met haar concept van zogeheten "veilige grenzen" (hier op te vatten als zijnde heel noord-Israël) maar heeft daarnaast allerminst belang bij een verdere destabilisering van de intern-Libanese situatie. Met name valt te denken aan aantasting van de positie van de Falangisten. Hoewel niet te verwachten op korte termijn, vormt voorkoming hiervan een cruciale factor in de opstelling van Israël, getuige uitspraken van [REDACTED].

Samen met de "De Facto Forces" van majoor [REDACTED] vormen de Falangisten de partij via welke Jeruzalem ook invloed kan uitoefenen in Libanon.

[REDACTED]

10 4/82

Het optreden van ██████████ illustreert een en ander op dit moment.

In zijn ambigue politieke rol streeft ██████████ een doel na: versterking van de Falangisten als traditionele, autonome machtsfactor. Dat versterking van de Falangistische positie voor een belangrijk deel van Israelische zijde komt, zoals premier Begin deze maand bevestigde toen hij verklaarde dat de Falangistische militie ("Lebanese Forces") materiële steun ter waarde van enkele honderden miljoenen dollars had ontvangen, betekent in de eerste plaats een provocatie ten opzichte van Damascus. In juli 1981 werd immers tussen ██████████ en Damascus een overeenkomst getroffen die een breuk zou moeten inhouden van de Falangisten met Israel (deze toezegging van ██████████ werd overigens gedaan nadat Saoedi-Arabië had gedreigd Maronitische zakelijke belangen in de Golfstaten te treffen).

Gemayel meent zich echter voortzetting van de betrekkingen met Israel te kunnen permitteren aangezien Damascus rekening moet houden met het Maronitische bevolkingsdeel met het oog op de aanstaande presidentsverkiezing aan het einde van het jaar.

Om er zeker van te zijn dat er een pro-Syrische kandidaat optreedt is Damascus in zekere zin aangewezen op een tactische alliantie met de Falangisten.

Belangrijker is te observeren welke politieke opstelling AMAL gaat kiezen en welke invloed deze grote sji'itische beweging de komende maanden verder uit wil gaan oefenen in de Libanese verhoudingen.

Onlangs keerde Sjeik ██████████ geestelijk leider van de naar schatting een miljoen Sji'iten in Libanon (ca 30% van de bevolking), zich openlijk tegen de "bronnen van agressie" binnen het MNL en de PLO.

Mede gegeven deze uitspraak is het niet onmogelijk dat AMAL zich duidelijker keert tegen de links-Libanezen en Palestijnen en toenadering gaat zoeken tot de Maronieten.

Hoewel AMAL en de Falangisten allermint "natuurlijke bondgenoten" kunnen worden genoemd kennen beide bewegingen tenminste een gemeenschappelijke politieke doelstelling: volledig

0 4/82

herstel van de centrale autoriteit van de regering-Sarkis en, tot op zekere hoogte, van de bevoegdheden van het LAF en zo mogelijk vorming van een nationaal-Libanese consensus van de verschillende betrokken partijen. In dit verband moet worden afgewacht of er een politiek(-militair) samenwerkingsverband zal ontstaan tussen AMAL en de Falangisten. Met het gegeven dat Maronieten en Sji'iten tezamen ongeveer tweederde van de Libanese bevolking vormen en beider militie tot de sterkste behoren zou een dergelijke coalitie het machts evenwicht in Libanon merkbaar kunnen veranderen. De vraag op dit moment is in hoeverre de Syriërs geneigd zijn tot afspraken te komen met de Falangisten en tegelijkertijd het MNL, PLO en andere links-Libanese facties tevreden kunnen houden.

2. Egypte

President Mubarak's beleid is, na de volledige teruggave van de Sinai door Israel, op het binnenlandse-politieke vlak in eerste instantie gericht op de aanpak van Egypte's sociaal-economische problemen. Hieraan wordt inhoud gegeven door onder meer het bevorderen van de buitenlandse investeringen, het aanpassen van de wisselkoers van het Egyptische pond en het tegelijkertijd handhaven van de energieprijzen. Met deze maatregelen welke een structurele verbetering van 's lands economische situatie te weeg moeten brengen, tracht Mubarak onder een brede laag van de Egyptische bevolking voldoende steun te mobiliseren om een voorzichtig maar doeltreffend toenaderingsbeleid van Egypte tot de gematigde Arabische landen te kunnen effectueren. Deze toenadering dient zo veel mogelijk te geschieden op basis van door het land zelf gestelde voorwaarden.

Een reïntegratie in het gematigde Arabische kamp vereist een tweetal condities. Om te beginnen is het noodzakelijk dat de Egyptische president zich op het internationale vlak duidelijk profileert; het door Egypte ondubbelzinnig partij kiezen voor Irak in de Golf-oorlog kan hierbij worden gezien als een behoefte om Caïro's voortrekkersrol in het bewerkstelligen van een inter-Arabische solidariteit met betrekking tot de positie van Saddam Hoessein te benadrukken. Een tweede voorwaarde is dat in Egypte de binnenlands-politieke problemen, met name waar het de fundamentalistische-islamitische oppositie betreft, krachtig worden aangepakt. Dit laatste verklaart voor een belangrijk deel Mubarak's onverbiddelijke optreden tegen iedere manifestatie van het Egyptisch fundamentalistisch extremisme, dat immers nog steeds in sterke mate geassocieerd wordt met de moord op president [REDACTED]. De ruimschoots in de publiciteit bemeten na-weeën van de processen tegen de meer dan 300 fundamentalisten die beschuldigd werden van subversieve activiteit tegen de regering, spelen, in dit licht gezien, president Mubarak's pogingen om zijn huidige positie te consolideren en zijn invloed op het Egyptische volk uit te breiden, ongetwijfeld in de kaart. Minder ruchtbaarheid werd evenwel gegeven aan het feit dat de Egyptische president omstreeks medio mei zeven plaatselijke goeverneurs ontsloeg en vervolgens verving door politiefunctionarissen/militaire commandanten. Onder de ontslagen bewindslieden bevond zich onder meer [REDACTED] [REDACTED] de bestuurder van de stad Assioet welke in oktober j.l. het toneel

) 4/82

vormde van heftige rellen tussen religieuze groeperingen. Deze [REDACTED] [REDACTED] gold als een van de belangrijkste vertrouwelingen van wijlen president [REDACTED] en Mubarak lijkt met zijn ontslag en dat van zes van zijn collega's (de gouverneurs van respectievelijk Giza, Alexandrie, Suez, Bani Suef, Souhag en Gharbya) het afsluiten van het "tijdperk [REDACTED] te willen benadrukken en een element van vernieuwing en onafhankelijkheid ten opzichte van het vorige bewind te willen manifesteren. Als eenzelfde indicatie van de president's pogingen om zich enigszins van het beleid van zijn voorganger te distantieëren kan de herstructurering/ bestuurlijke reorganisatie worden beschouwd welke volgens onbevestigde geruchten op stapel zou staan in Egypte's politieke en militaire top. Deze geruchten willen dat Mubarak van zins zou zijn, zowel zijn Minister van Buitenlandse Zaken, [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], als zijn staatssecretaris op hetzelfde departement, [REDACTED] te vervangen, en een zekere [REDACTED] al [REDACTED] als mogelijke opvolger voor [REDACTED] te benoemen. Dezelfde geruchten duiden tegelijkertijd Minister van Defensie [REDACTED] aan als de belangrijkste kandidaat voor de (nog steeds vacante) post van vice-president.

3. Noord-/Zuid-Jemen

Van midden maart dateren de berichten over opgevoerde gevechtsacties van het Noordjemenitische verzetsfront, het "Nationaal Democratisch Front" (NDF), in gebieden rond de steden Taiz, Rada, Ibb, Al-Bayda en Juban, in de nabijheid van de grens met Zuid-Jemen.

Het NDF zou erin zijn geslaagd enkele steden in te nemen (waaronder Juban), territoriale controle te vergroten (de belangrijke weg die [REDACTED] verbindt met de havenplaats Hodeida, de enige verbinding met de Rode Zee, wordt nu bedreigd) en het Noordjemenitische regeringsleger gevoelige verliezen toe te brengen. Zo werd een niet gering aantal krijgsgevangenen gemaakt en werden (met wapens van Sovjet makelij, onder andere SA-7) enkele SU-22, F-5 vliegtuigen en heli's neergehaald. Verder is melding gemaakt van sabotagedaden rond [REDACTED] en in het noorden van de Arabische Republiek Jemen.

Er zijn aanwijzingen dat het militaire treffen tussen regeringstroepen en het, door Zuid-Jemen gesteunde, NDF voortduurt. Eind april-begin mei stuurde [REDACTED] twee brigades en een "civiele" legereenheid (sterkte: 3000) ter versterking naar de zuidelijke provincie.

De geïntensiveerde strijd vindt plaats op het moment van impasse in de periodiek plaatsvindende politieke besprekingen over de totstandkoming van een vorm van unificatie tussen Noord- en Zuid-Jemen (zie MO 11/81).

Kennelijk in een poging de verhevigde strijd tussen [REDACTED] en het NDF te beïnvloeden en de diplomatiek-politieke stagnatie te doorbreken bezocht, begin mei, de Zuidjemenitische president, [REDACTED] zijn ambtsgenoot in [REDACTED].

Dit bezoek moet worden gezien tegen de achtergrond van een overeenkomst, daterend van eind 1981, volgens welke beide presidenten elkaar halfjaarlijks consulteren tijdens het proces van unificatie.

Dit overleg gebeurde overigens gelijktijdig met een bijeenkomst, in Aden, van de Ministers van Buitenlandse Zaken van Zuid-Jemen, Ethiopië en Libië in het kader van de politieke en economische samenwerking op grond van het Trilaterale Vriendschapsverdrag (augustus, 1981).

Overeenstemming werd bereikt over "gemeenschappelijke maatregelen tegen imperialistische pogingende revolutionaire ontwikkeling te ondermijnen" in de betreffende landen.

Men kan zich afvragen welke gemeenschappelijke "imperialistische vijand" wordt bedoeld. Een gegeven is dat [REDACTED] door genoemde landen wordt be-

schuldig van politieke samenwerking met de "imperialistische Golfstaten" (onder meer Saoedi-Arabië, Oman) en Irak. Een feit is ook dat betrokkenheid van regionale machten bij de Noord- en Zuidjemenitische situatie allerminst afwezig is.

Dit gevoegd bij de nimmer aflatende, interne machtsstrijd in beide Jemens vormt reden om te spreken van een spanningsgebied.

Commentaar: De verhouding tussen [REDACTED] en [REDACTED] wordt naast cultureel-historische en religieuze banden en de daarmee gepaard gaande nationalistisch-Jemenitische sentimenten hoofdzakelijk bepaald door verschillende politieke systemen, tribaal antagonisme en niet in de laatste plaats door steun van [REDACTED] aan het NDF. In Noord-Jemen (ca 6,5 miljoen inwoners, waarvan 10% geurbaniiseerd, de rest is nomadisch) domineert tribalisme de interne sociaal-politieke constellatie. Zaidi's (sji'itisch, 2/5 deel van de bevolking en gecentreerd in het noorden, midden en oosten van het land) zijn dominant in de regering, andere overheidsorganen en leger. Dit geldt met name voor leden van de [REDACTED] clan, vertegenwoordigd in de functies van CGS, plv CGS, binnen de luchtmacht en in de belangrijke [REDACTED] pantserbrigade. Als gevolg van deze etnische superioriteitspositie van de Zaidi's bestaat er rivaliteit met [REDACTED] stam (woonachtig in het zuiden en zuidwesten). Regionale onderontwikkeling en sociaal-maatschappelijk bepaalde druk van de kant van geleidelijk terugkerende, werkloze migranten uit Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten (ongeveer 1 miljoen Jemenieten verblijven daar; zij zorgen voor een van de belangrijkste inkomstenbronnen, deviezen; in 1980-81 bedroegen deze \$1,1 miljard) versterken het tribalisme en zo mogelijk het wervingspotentieel van het NDF. De stam der [REDACTED] speelt door de geringe omvang en geïsoleerde woongebieden in de stamentwist nauwelijks een rol.

Een factor van betekenis in de etnisch bepaalde, interne confrontatie is het feit dat de [REDACTED] zijn gelieerd met het NDF, dat hoofdzakelijk opereert in het [REDACTED] gebied.

Met uitzondering van Yahia Shami, de tweede belangrijke figuur binnen de NDF-leiding zijn de leider, [REDACTED] en de andere kaderleden allen [REDACTED] Hoe de etnische verhouding ligt binnen de als "marxistisch-leninistisch" aangeduide kern(naar

■

schatting 700 man) en de rest van het MDF (totale sterkte ongeveer 8.000 - 10.000 man) is niet duidelijk.

De steun die het MDF geniet vanuit Zuid-Jemen (3 miljoenen inwoners) komt in politiek opzicht tot uitdrukking (zo worden de MDF-eisen aan S ■ om te komen tot een coalitie-regering met tenminste vier ministers uit MDF-gelederen en vrijlating van enkele duizenden gearresteerde politieke opposanten onderschreven) en uit zich verder in militair-materiële hulp (levering en doorvoer van wapens van Sovjet makelij uit eigen arsenaal, Libië en Ethiopië).

De opgelopen politiek-militaire spanning als gevolg van de betrokkenheid van Zuid-Jemen, Libië en Ethiopië (en in mindere mate van Syrië en Iran, hetgeen voortkomt uit actieve militaire steun van ■ aan Bagdad in de oorlog met Iran) is recentelijk door de Noordjemenitische vice-president, ■ opgevat als overeenkomend met de situatie in 1972 en 1979, toen Aden Noord-Jemen militair aanviel.

De militaire dreiging die ■ momenteel ervaart, vormt voor president ■ aanleiding de interne veiligheidsdienst te versterken en steun te blijven zoeken bij Saoedi-Arabië (dat als eerste hulpverlener jaarlijks enkele honderden miljoenen dollars verstrekt).

Zo werd begin april een decreet uitgevaardigd waarin de oprichting van volksmilitie werd aangekondigd.

Ook begin april werd naar aanleiding van de jaarlijkse bijeenkomst van een Saoedisch-Noordjemenitische samenwerkingsraad een verklaring uitgegeven waarvan het gezamenlijke standpunt en optreden tegen destabiliserende invloeden werd benadrukt.

Riad (en andere Golfstaten) is beducht voor de invloed van ■ op het MDF en de politieke gevolgen van de militaire acties van het verzetsfront voor het bewind van ■ terwijl ook in regionaal opzicht belangen een rol spelen.

Om deze reden én om Noordjemenitische pogingen om eventuele nadere samenwerking met Zuid-Jemen tegen te gaan, wordt financiële en politieke druk uitgeoefend op ■ en worden banden onderhouden met traditionalistische groepen onder de Noordjemenitische stammen die een unie met Aden op religieuze gronden afwijzen.

Op basis van deze motieven lijkt het merkwaardig dat Saoedi-Arabië ook met ■ bepaalde betrekkingen onderhoudt, hetgeen nog begin april tot uitdrukking kwam toen bekend werd dat Riad (beperkte) financiële hulp voor

■

[REDACTED]

niet-militaire projecten had verstrekt.

Mogelijk spelen Saoedische overwegingen om zich niet helemaal te vreemden van Zuid-Jemen (zijnde een Arabisch land waar de islam in de grondwet officieel wordt erkend als zijn godsdienst - ondanks de marxistische staatsstructuur) hierbij een rol.

Duidelijker lijkt de Saoedische beweegreden om toenemende Sovjet invloed in Zuid- én Noord-Jemen te blokkeren (tussen [REDACTED]'a en Moskou bestaat sedert 1964 een nooit formeel opgezegd Vriendschapsverdrag en tussen Moskou en Aden sedert 1979 een Verdrag over Vriendschap en Samenwerking; beide landen zijn wat hun strijdkrachten betreft voor het grootste gedeelte uitgerust met Sovjet militair materieel en in beide landen zijn civiele en militaire adviseurs aanwezig).

Destabilisering en een eventuele val van het regime in [REDACTED] lijkt door Riad en andere Arabische landen als een mogelijk, maximaal doel van Moskou te worden gezien, meer dan het stimuleren van Jemenitische unificering. De SU blijkt in ieder geval tot nu toe een fusie niet erg te hebben bevorderd.

Hoewel het NDF door Arabische bronnen voldoende macht wordt toegerekend om [REDACTED] in moeilijkheden te brengen, zonder Aden daarbij direct in verlegenheid te brengen door een openlijk conflict, blijft steun van de laatste voor het NDF onontbeerlijk.

Er zijn aanwijzingen dat de politieke leiding in Zuid-Jemen verdeeld is over de mate van steunverlening aan het NDF, wat in verband lijkt te moeten worden gebracht met een interne machtsstrijd.

Naar het schijnt, bedreigt de voormalige Minister van Defensie, [REDACTED] in coalitie met de huidige Minister van Defensie, [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], de positie van (minister-)president/partijvoorzitter [REDACTED] heerst binnen de legerleiding onvrede over de rol van een speciale, presidentiële militie (sterkte naar schatting 15.000 - 20.000 man) die tevens met de partij is verbonden en bestaat verzet tegen de toenaderingspolitiek tegenover [REDACTED]. Aannemelijk is dat het periodiek hervatten van het "Jemenitische unificatie"overleg hoofdzakelijk als een persoonlijke politiek van [REDACTED] moet worden opgevat.

De Zuidjemenitische president lijkt zich daarbij niet te laten binden door druk van de radicale, oppositionele fractie binnen zijn regime, in de partij en strijdkrachten.

[REDACTED]

10 4/82

Wanneer men bedenkt dat de Zuidjemenitische beleidsconcepties tot nu toe domineerden in het overleg met [REDACTED] kan een streven naar politieke unificatie eerder resulteren in een sluipend proces van Zuidjemenitische dominantie dan een toenemende militaire confrontatie, terwijl door een Noord- en Zuidjemenitisch akkoord dan ook de mogelijkheid aanwezig blijft het NDF uiteindelijk buiten spel te zetten.

DEEL III: AZIE-VERRE OOSTEN1. Afghanistana. DDR-Afghaans Vriendschapsverdrag

Tijdens een eerst kort tevoren aangekondigd bezoek van een Afghaanse partij- en staatsdelegatie onder leiding van partijleider/staatshoofd Karmal aan de DDR van 19 tot 21 mei werd tussen beide landen een reeks verdragen en overeenkomsten getekend. Een "Verdrag over Vriendschap en Samenwerking" met een looptijd van 20 jaar was hiervan het belangrijkste. Verder werden tussen beide staten een consulaire verdrag en overeenkomsten over de economische, industriële en technische samenwerking, en over samenwerking op het gebied van de gezondheidszorg en sociaal opbouwwerk getekend. Tussen de Socialistische Eenheidspartij van Duitsland en de Afghaanse Democratische Volkspartij werd voorts een samenwerkingsaccord voor de periode 1982-1987 gesloten. Deze overeenkomsten zijn evenwel te beschouwen als uitwerking van het Vriendschapsverdrag.

In tegenstelling tot de Vriendschapsverdragen van de DDR met Mongolië, Vietnam, Kampuchea en Cuba is géén sprake van Marxisme-Leninisme, socialistisch en proletarisch internationalisme en van de met socialistische staten gebruikelijke Berlijn-clausule. Daarentegen is zoals in de verdragen met Angola, Mozambique, Ethiopië en Zuid-Jemen sprake van "eenheid en eensgezindheid van krachten die voor vrede, nationale onafhankelijkheid, democratie, sociale vooruitgang....." etc optreden en wordt de onschendbaarheid van de naoorlogse grenzen in Europa benadrukt. Voorts wordt de formeel niet-gebonden status van Afghanistan uitdrukkelijk onderstreept. In het verdrag is onder meer sprake van uitbreiding en/of ontwikkeling van de samenwerking op economisch en wetenschappelijk-technisch gebied, in industrie en landbouw, bij de kadervorming en van de handel. Naast een aantal andere thema's wordt voorts uitbreiding van de samenwerking op "verdere gebieden" genoemd. (B-2)(W)

Commentaar: De DDR is nu, na achtereenvolgens de Sovjet-Unie, Tsjechoslowakije en Bulgarije, het vierde Oosteuropese land dat met Afghanistan een Vriendschapsverdrag sloot. Juist deze drie NSWP-landen spelen bij het Sovjet militaire optreden in Afghanistan een belangrijke rol met diverse vormen van onder-

steuning van het Sovjet-Afghaanse optreden. In deze context is in het bijzonder de overeenkomst over samenwerking op het gebied van de gezondheidszorg van belang, omdat de DDR zowel medische steun in Afghanistan zelf verleent als ook gewonde Sovjet (en Afghaanse) militairen in DDR (militaire) hospitalen verzorgt.

De clausule uit het Vriendschapsverdrag over kadervorming kan betrekking hebben op de DDR-rol bij de (weder-)opbouw van de Afghaanse [redacted] diensten en politie.

Het Vriendschapsverdrag omvat géén expliciete militaire clausule. In deze context is het ook van belang dat tijdens Karmal's bezoek nóch aan DDR-zijde, nóch aan Afghaanse zijde vooraanstaande militaire functionarissen aan de besprekingen deelnamen. Waar sprake is van "samenwerking op verdere gebieden" is waarschijnlijk echter mede militaire samenwerking bedoeld, zij het dat de formulering in vergelijking met de meer gebruikelijke kreet van "alzijdige samenwerking" erg zwak is. Veelbetekenend is tenslotte het ontbreken van termen als Marxisme-Leninisme, Proletarisch en Socialistisch Internationalisme omdat dit impliceert dat Afghanistan nog niet als socialistische staat beschouwd wordt en de Democratische Volkspartij nog niet als socialistische partij in de Oost-europese betekenis. Dit impliceert op haar beurt dat gereede twijfels bestaan over de verdere ontwikkelingen in Afghanistan.

1 b. Militaire/Veiligheidssituatie

De tijdelijke verbetering van de situatie ten gunste van het Afghaanse regime en de Sovjet interventiemacht die zich eerder dit jaar plaatselijk aftekende (zie MO 2/82) heeft zich niet doorgezet, getuige meldingen dat in en rond de betrokken steden momenteel weer sprake is van Mujahedin-acties en relatief omvangrijk Sovjet tegenoptreden. De tijdelijke successen dienen daarom vooral aan de winterse weersomstandigheden in die periode te worden toegeschreven, omdat deze vooral een belemmering voor de opstandelingen vormen. Ook elders in Afghanistan, in het bijzonder in de noordelijke provincies was sprake van tijdelijke Sovjet-Afghaanse successen doordat opstandelingengroepen door de weersomstandigheden de bergen moesten verlaten en daardoor gemakkelijker te bestrijden waren.

Gezien het feit dat met de komst van het voorjaar de opstandelingen-activiteiten weer een duidelijke opleving vertonen, is het "winter-offensief" van de Sovjet troepen niet als geslaagd te beschouwen. Wel kan geconstateerd worden dat de versterking van de Sovjet strijdkrachten in Afghanistan tot een enigszins offensiever optreden heeft geleid. Doelwitten zijn de zuidwestelijke provincies langs de Iraanse grens en de inmiddels gebruikelijke operatiegebieden, in het bijzonder die rond de steden Herat en Kandahar en voor de zesde maal de ten N.O. van Kabul gelegen strategisch belangrijke Panshir-vallei. Deze vormt een uitvalsbasis voor het optreden van opstandelingen tegen de verbindingen van Kabul met de Sovjet-Unie.

Voor het optreden van de opstandelingen is het van belang dat de samenwerking tussen de diverse groepen, niettegenstaande enkele gewelddadige incidenten, verbeterd lijkt te zijn. Aan de andere zijde is bij de Sovjet troepen sprake van toename van discipline gebreken. Een bezoek van het Hoofd van het Politiek Directoraat van de Sovjet Landstrijdkrachten, Kolgen [REDACTED] aan Afghanistan in februari 1982 houdt waarschijnlijk hiermede verband.

Verder is ook sprake van toename van de vijandigheid en spanningen tussen de Sovjet en Afghaanse strijdkrachten en toename van de haat van de bevolking jegens hun "bezetters". Van belang is bovendien dat speciale Sovjet bergeenheden afkomstig van de KGB-Grenstroepen naar verluidt zware verliezen zouden hebben geleden en daarom zouden zijn teruggetrokken, terwijl tekortschietende verkenning vaak zou leiden tot massale inzet van Sovjet artillerie, helicopters en vliegtuigen op plaatsen waar weinig of geen Mujahedin aanwezig zijn.

Over het geheel genomen blijft sprake van een situatie, waarin geen van beide zijden er in slaagt een overwicht te verwerven. (B-2)(W/R/G)

[REDACTED] c. Binnenlandse Politieke Ontwikkelingen

Medio maart werd in Kabul een nationale conferentie van de regerende Democratische Volks Partij (DVP) van Afghanistan gehouden, waaraan door 841 gedelegeerden werd deelgenomen en welke na 1½ dag eindigde. Aanvankelijk zou een partijcongres gepland zijn met in totaal circa 1500 gedelegeerden en de omzetting tot een conferentie, de korte duur, de behandelde thema's en de berichtgeving lijken te duiden op voortdurende verdeeldheid binnen de DVP. Met name de Khalq-factie (van de vroegere

leiders Taraki en Amin) zou de conferentie geboycot hebben. Door deze gang van zaken is de zwakke positie van het door de Parcham-factie gedomineerde Karmal-regime onderstreept. (B-2/3)(W/R)

d. Buitenlandse Politieke Ontwikkelingen

Naast bezoeken van de Afghaanse leider [REDACTED] aan de Sovjet-Unie (voor de opening van de eerste permanente brugverbinding over de Amur Darya grensrivier en voor een medische behandeling) en de DDR (voor de afsluiting van onder meer een Vriendschapsverdrag) zijn in de afgelopen maanden de volgende gebeurtenissen van belang:

- De uitspraak van een Sovjet expert voor oriëntaalse studies, Danilov, dat "geen spoedige terugtrekking (van de Sovjet troepen) onder de huidige omstandigheden mogelijk lijkt". (C-3)(W)
- De aankondiging op 22 april dat Pakistan en Afghanistan op 15 juni in Genève hun indirecte besprekingen over een politieke oplossing van de Afghanistan-kwestie zullen hervatten door tussenkomst van VN Plv. Secretaris-generaal [REDACTED]. De Pakistaanse president [REDACTED] sprak de hoop uit dat "definitieve vooruitgang" geboekt zal worden. (B-2)(W/R)
- Een laatdunkende uitspraak van een Sovjet diplomaat over [REDACTED] missie omdat Iran nu eenmaal niet bereid is tot zaken te komen en Pakistan bespottelijke eisen zou stellen, waarbij tevens op Pakistaanse problemen in Baluchistan werd gezinspeeld. (B-2)(GR)
- Een gezamenlijke Indiaas-Iraanse verklaring begin mei die opriep tot terugtrekking van alle buitenlandse troepen uit Afghanistan en die aandrong op een oplossing waarbij het Afghaanse volk over zijn eigen toekomst kan beslissen. (B-2)(W)
- De aankondiging medio mei dat India haar economische en technische hulp aan Afghanistan zal vergroten, onder meer in de vorm van verhoging van het aantal Indiase experts in Afghanistan van 29 tot 150. Ook zou de Indiase hulpverlening op het vlak van de gezondheidszorg uitgebreid worden. (B-2)(W)

im

Commentaar: Hoewel de hier gegeven informatie oppervlakkig bezien lijkt te duiden op enige beweging in het internationale politieke

overleg met betrekking tot Afghanistan, is dit feitelijk niet het geval behoudens wellicht aan Pakistaanse zijde. De Sovjet uitspraken inzake de mogelijkheden tot terugtrekking van de Sovjet troepen en met betrekking tot de Pakistaanse en Iraanse opstelling, gerelateerd aan Sovjet militaire bouwactiviteiten en de versterking van de troepenmacht in Afghanistan duiden niet op enige wijziging in het Sovjet standpunt. [REDACTED] uitspraken in de DDR en zijn nadruk op zijn "vredesvoorstellen" van 1980 en 1981 duidt evenmin op werkelijke flexibiliteit. Voor zover sprake is van een Pakistaanse koerswijziging is deze wellicht mede het gevolg van Sovjet druk. De aangehaalde uitspraak van een Sovjet diplomaat inzake moeilijkheden die [REDACTED] zou hebben met [REDACTED] is dan ook zeer belangwekkend. Baluchistan omvat immers delen van Pakistan, Iran en Afghanistan en herhaaldelijk is melding gemaakt van Sovjet opleidings- en andere steun aan de [REDACTED]. Hoewel deze steun nooit bevestigd is, is dit wel een gegeven dat voor druk aanwending tegen het Pakistaanse bewind gebruikt kan worden. Daarnaast kan gewezen worden op een versterking van het Sovjet offensieve militaire potentieel in het zuidelijke deel van de Sovjet-Unie nabij de grenzen van Pakistan, op de Sovjet militaire hulpverlening aan Pakistan's aartsrivaal India (zie MO 3/82) en op Sovjet kritiek op de Pakistaanse wapenaankopen en het mogelijke Pakistaanse nucleaire potentieel.

2. China - Defensie-uitgaven 1982

In de op 5 mei gepubliceerde staatsbegroting voor 1982 zijn de defensie-uitgaven met 6% verhoogd tot 17,9 miljard yuan (omgerekend bijna 10 miljard dollar). De totale begrotingsuitgaven stegen met 4% tot 113,45 miljard yuan (rond 65 miljard dollar). Het aandeel van de defensie-uitgaven in de staatsbegroting nam toe tot 15,8% (1981: 15,5%).

Commentaar: De aangekondigde stijging van de defensie-uitgaven met 6%, gerelateerd aan de geringere verhoging van de totale begrotingsuitgaven, geeft mogelijk aan dat aan de versterking van het militaire apparaat in vergelijking met voorgaande jaren een iets hogere prioriteit wordt toegekend. In 1980 en 1981 waren op de defensiebegrotingen aanzienlijke bezuinigingen doorgevoerd, die in de strijdkrachten grote weerstand hebben opgeroepen.

In hoeverre de gepubliceerde begrotingsuitgaven een reële groei van de defensie-inspanning weergeven is evenwel niet exact vast te stellen. In dit verband moet onder meer gewezen worden op de inflatie, die zeker een deel van de stijging van de defensie-uitgaven "neutraliseert". Daarnaast is een aanzienlijk deel van de militaire uitgaven onder andere begrotingsposten opgenomen. Volgens sommige schattingen geeft de officiële, gepubliceerde defensiebegroting slechts de helft van de werkelijke defensie-uitgaven weer.

Van een ingrijpende wijziging van de prioriteiten in het economische beleid van de partij- en regering ten gunste van de defensie lijkt evenwel geen sprake te zijn. De defensie behoudt waarschijnlijk de laatste plaats in de rangorde van de sinds 1977 nagestreefde "vier modernisering" (van landbouw, industrie, wetenschap en technologie, en de nationale defensie). In het beleid van de Chinese leiders blijft de nadruk liggen op de herstructurering van de economie ten behoeve van een evenwichtige economische ontwikkeling en groei op de lange(re) termijn.

3. Laos - Het 3e Partijcongres

Van 27 april - 1 mei 1982 werd te Vientiane het 3e congres van de Laotiaanse Revolutionaire Volkspartij gehouden. Uit de toespraak van partijleider tvs premier Kaisone Phomvihane bleek naast de nadruk op de defensie, dat een sterk op het Vietnamese voorbeeld gerichte economische politiek zal worden gevolgd. Hoewel in de buitenlandse economische betrekkingen de nadruk blijft liggen bij de socialistische landen zal Laos evenals Vietnam proberen hierin enige spreiding aan te brengen.

Ook in politiek opzicht was de voorrang die Vietnam boven de Sovjet-Unie genoot tijdens het Partijcongres, opvallend. Ondanks de sterk verhoogde Sovjet activiteiten in Laos met als waarschijnlijk doel het enigszins terugdringen van de grote Vietnamese invloed in Laos, lijken de resultaten en de zo goed als ongewijzigd gebleven partijtop een bestendiging c.q. een versterking van de Vietnamese invloed in Vientiane in te houden.

De CPSU was op dit Partijcongres vertegenwoordigd door het Politbureau-lid en eerste secretaris in Leningrad, Romanov.

MINISTERIE VAN DEFENSIE
KONINKLIJKE LANDMACHT

16.

LANDMACHTSTAF

Afdeling / sectie: INL/VEIL

14 JUNI 1982

's-Gravenhage,

17 JUNI 1982

Nr. 6753 / C / Gel

Exh. 197 . . . nr.
Exh. 197 . . . nr.

Onderwerp:
Maandoverzicht mei 1982

Korte inhoud

afschr. brief voor
afschr. brief voor

Ter kennisneming aan

afd. datum ontv. datum verz. paraaf

AAN

vooraf

secr tik

~~zie verzendlijst~~

HINLA tt 11/6

Medezenden

secr verz

~~biilage~~

achteraf

INLA

11/6

ARCHIEF
23 JUN 1982
5

Adm

Ontworpen door

Dat. en par.

14/6

Uitgaand stuk

Volgparafen

siexxHd.

getypt door

gecoll. door

Overgelegde r.a.

Registratie datum en paraaf

Terugverzochte r.a.

Het dik omliggende gedeelte door de ontwerper in te vullen.

Verzonden op/door

Indice

12.13

vernietigen in

86

756 - IV - A12852 - 129342FR - 4580

17 JUNI 1982

wijzigingen, renvooien,
aantekeningen enz.

tel. 73

[REDACTED] ontwerp

uw kenmerk :

uw brief van :

1. Hierbij bied ik U het in de verzendlijst aangegeven
aantal exemplaren van het Maandoverzicht over mei 1982
aan.

2. Dit overzicht werd samengesteld door de Sectie
Inlichtingen van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid
van mijn Staf. Ten aanzien van de inhoud moge ik
korteidshalve naar de samenvatting verwijzen.

CLAS

VOOR DEZE

HFD SIE INLA

LKOL

[REDACTED]

[REDACTED]

ontwerp

wijzigingen, renvoeien,
aantekeningen enz.

Verzendlijst behorende bij brief CLAS nr

ex.nr   ex.nr
brief: biilage:

Minister van Defensie

~~d.t.v.: SG~~

~~CS (L) -gk~~

~~C-1k~~

~~WIC~~

~~C-COKE~~

~~Der HKS~~

~~Gouv KMA~~

~~C-SMIB~~

~~IGDKI~~

~~C-CVKI~~

~~Defat Bonn~~

~~Lamat Londen~~

~~Lamat Washington~~

~~Lamat Parijs~~

~~Defat Ankara~~

~~Defat Damascus~~

~~Lamarlamat Jakarta~~

~~Defat Belgrado~~

~~Defat Warschau~~

~~Defat Oslo~~

~~Defat Ottawa~~

~~Defat Athene~~

Afd Grensveiligheid KMar

i.a.a.:

Stasdef J. van Houwelingen

Stasdef mr [redacted]

~~CDS~~

~~DCM~~

~~DCEN~~

~~DPKL~~

~~DMUL-T~~

(NL) Senior National Officer NORTHAG

Intell Div AFCENT t.a.v. lkol [redacted]

NAR Neth SHAPE t.a.v. maj [redacted]

~~Va CVIN~~

~~MinBuZa/DAV~~

~~MinBuZa/DEU~~

~~GLS/LVED~~

~~CMS/MARID~~

intern:

PCLAS - SC(O) - SC(P)

~~Sie AZ~~

~~OPV~~

~~PL~~

~~INTA~~

Archief

<u>ex.nr</u> <u>brief:</u>	<u>ex.nr</u> <u>biilage:</u>
1	1
2	2
3	3
4	4
5	5
6	6
7	7
8	8
9	9
10	10
11	11
12	12
13	13
14	14
15	15
16	16
17	17
18	18
19	19
20	20
21	21
22	22
23	23
24	24
25	25
26	26
27	27
28	28
29	29
30	30 en 34 (waarvan één ex bestemd voor HPMV)
31	31
32	32
33	33
34	34
35	35
36	36
37	37
38	38
39	39
40	40
41	41
42	42
43	43
44	44
45	45
46	46
47	47
48	48 t/m 66
49	49

